

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr LXXI/597/2023
Rady Miejskiej w Nowej Dębie
z dnia 29.06.2023 r.*

***Gminny Program Rewitalizacji
Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030***

Czerwiec 2023

INICJATYWAŁOKALNA.PL
SP. Z O.O.

Opracowano przy współpracy Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba

InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.
ul. Sienkiewicza 78, piętro IV, 25-501 Kielce
tel. 41 3430124 lub 507 048 678
www.inicjatywalokalna.eu

Spis treści

I.	Część wprowadzająca	9
1.	Metodologia prac nad dokumentem	9
II.	Część diagnostyczno-analityczna	12
1.	Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
2.	Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	18
3.	Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	21
III.	Część programowa	43
1.	Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	43
1.1.	Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	43
1.2.	Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	45
2.	Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2022–2030	47
2.1.	Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	47
2.2.	Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć	56
2.3.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	60
3.	Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	72
4.	Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania	86
IV.	Część wdrożeniowa	89
1.	System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	89
1.1.	Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	89
1.2.	Harmonogram realizacji programu	92
1.3.	Promocja dokumentu	94
2.	System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu	95
2.1.	Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	95
2.2.	Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	101
3.	Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	103
4.	Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje	111
5.	Specjalna Strefa Rewitalizacji	113

6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie	113
6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej	113
6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	113
Spis map	115
Spis tabel	115
Spis wykresów	116
Spis fotografii	117
Załączniki	117

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Rewitalizacja to proces, a nie pojedyncze działanie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.), rewitalizacja stanowi: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest Gminny Program Rewitalizacji, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Miejską na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie zakładanych efektów.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030 (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny,

techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Należy dodać, że cechami gminnego programu rewitalizacji jest: kompleksowość, koncentracja i komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*, w oparciu o art. 36 ust. 8 *Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079) (ustawa wdrożeniowa), a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „innych instrumentów terytorialnych” (dalej: IIT) zawartych w rozdziale 8.3. Umowy Partnerstwa¹. Ponadto niniejszy dokument opracowany został zgodnie z wymogami art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060² (dalej: rozporządzenie ogólne).

Zgodnie z Umową Partnerstwa rewitalizacja jest szczególnym obszarem i będzie wdrażana w pojedynczych gminach, wyłącznie jako IIT, na podstawie gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję IIT. Zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego strategii IIT, w tym GPR, powinny zawierać elementy takie jak:

- *obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia* – w tym przypadku obszar rewitalizacji Gminy Nowa Dęba;
- *analiza potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych* – na potrzeby niniejszego GPR opracowano *Diagnozę na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba*, która zawiera analizę problemów, potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów gminy, w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. W niniejszym dokumencie dokonano pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w tym określono występujące na nim najistotniejsze problemy i ich przyczyny oraz potrzeby interesariuszy i potencjał rozwojowy, w tym jego znaczenie dla całej gminy;
- *opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru* – w GPR wskazano projekty

¹ *Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce*, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

² *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej* (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159).

podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające o charakterze zintegrowanym, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów. Wszystkie zaplanowane działania mają na celu zniwelowanie zdiagnozowanych problemów i zaspokojenie potrzeb interesariuszy rewitalizacji poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów obszaru. Projekty obejmują różne sektory i kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy itd.);

- *opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji* – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu GPR, a także określono system jego realizacji, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji GPR. Projekty realizowane będą w partnerstwie przez różne podmioty, a nie jedynie przez wspólnotę samorządową.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Nowa Dęba, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów. Ponadto opisano powiązania opracowywanego programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany

w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy, na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został tutaj również przebieg procesu opiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowała przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.).

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030*, a mianowicie:

1. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, jak i instytucji zewnętrznych;
 - 2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
 - 3) przeprowadzenie w dniach 04.02–07.03.2022 r. konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba wraz z opracowaną diagnozą gminy oraz mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów;
 - 4) przedstawienie Radzie Miejskiej w Nowej Dębie przez Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice;

- 5) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Nowej Dębie *Uchwały Nr LI/417/2022 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 30 marca 2022 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba*;
 - 6) przekazanie ww. uchwały oraz jej opublikowanie w dniu 12.04.2022 roku wraz z załącznikami, tj. mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego jako poz. 1652, z uwagi na fakt, że jest to akt prawa miejscowego.
2. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:
- 1) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Nowej Dębie *Uchwały Nr LV/447/2022 z dnia 31 maja 2022 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* (po ponad 14 dniach niezbędnych na uprawnomocnienie się uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba, która jest aktem prawa miejscowego);
 - 2) ogłoszenie o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy: nowadeba.pl (w zakładce „Ogłoszenia i obwieszczenia”), na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (w dniu 01.06.2022 r.), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba), w prasie lokalnej („Echo Dnia Podkarpackie” data publikacji 04.06.2022 r.) oraz przez obwieszczenie;
 - 3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
 - 4) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji założeń projektu 1.0 dokumentu z Komitetem Rewitalizacji;
 - 5) opracowanie i przeprowadzenie w dniach 13.04–19.05.2023 r. zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu;
 - 6) wystąpienie w dniu 25.05.2023 r. o zaopiniowanie projektu GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii

w ciągu 15 dni – terminu ustalonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;

- 7) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ) o uzgodnienie co do konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
- 8) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Miejską w Nowej Dębie;
- 9) wystąpienie do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym o zaopiniowanie projektu dokumentu w zakresie możliwości finansowania GPR w ramach programu regionalnego w trybie ustawy wdrożeniowej.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3. części IV. niniejszego dokumentu pn. *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji*.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba*. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja „stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy”*, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, które wskazują na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako: „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania

dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Nowa Dęba podzielona została na jednostki strukturalne (referencyjne), w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym na terenie gminy przyjęto podział na sołectwa i osiedla. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

W przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Nowa Dęba z podziałem na jednostki strukturalne.

Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 38 wskaźników (tabela 1) ustalonych na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Dębie oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu, Komisariatu Policji w Nowej Dębie, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nowej Dębie, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Nowa Dęba w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba
		2.	Udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	%	
		3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	%	
		4.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	
		5.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób	-	
		6.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	Dane GUS
	Sytuacja na rynku pracy/bezrobocie	7.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	%	Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu
		8.	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	%	
	Pomoc społeczna	9.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie
		10.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
	Skala problemów społecznych	11.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		12.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		13.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwalej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		14.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	

		15.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		16.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 000 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
		17.	Średnie % wyniki z egzaminów ósmoklasisty (dane dla gminy)	%	
	Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego	18.	Liczba wypełnionych formularzy "Niebieska Karta" na 10 tys. mieszkańców	szt.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie
		19.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję	%	Komisariat Policji w Nowej Dębie
		20.	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	
	Aktywność społeczna mieszkańców	21.	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (stowarzyszenia rejestrowe, fundacje, uczniowskie kluby sportowe, kluby sportowe, stowarzyszenia zwykłe, OSP)	szt.	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba
		22.	Frekwencja w wyborach samorządowych – I tura (X 2018)	%	Państwowa Komisja Wyborcza
		23.	Frekwencja w wyborach parlamentarnych (X 2019)	%	
GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	24.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba
		25.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	
	Sytuacja gospodarcza	26.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	
		27.	Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	28.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 100 mieszkańców	ha	
		29.	Udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków mieszkalnych ogółem	%	
		30.	Udział długości dróg nieasfaltowych w ogólnej długości dróg	%	
TECHNICZNA	Mieszkalnictwo	31.	Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	szt.	
	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	32.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Nowej Dębie, Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba
		33.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	
		34.	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	%	
ŚRODOWISKOWA	Odpady niebezpieczne	35.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest	tona	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba
		36.	Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	tona	
	Formy ochrony przyrody	37.	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody	TAK/ NIE	geoserwis.gdos.gov.pl
	Lokalizacja na terenach zalewowych	38.	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK/ NIE	mapy.isok.gov.pl

Źródło: Opracowanie własne

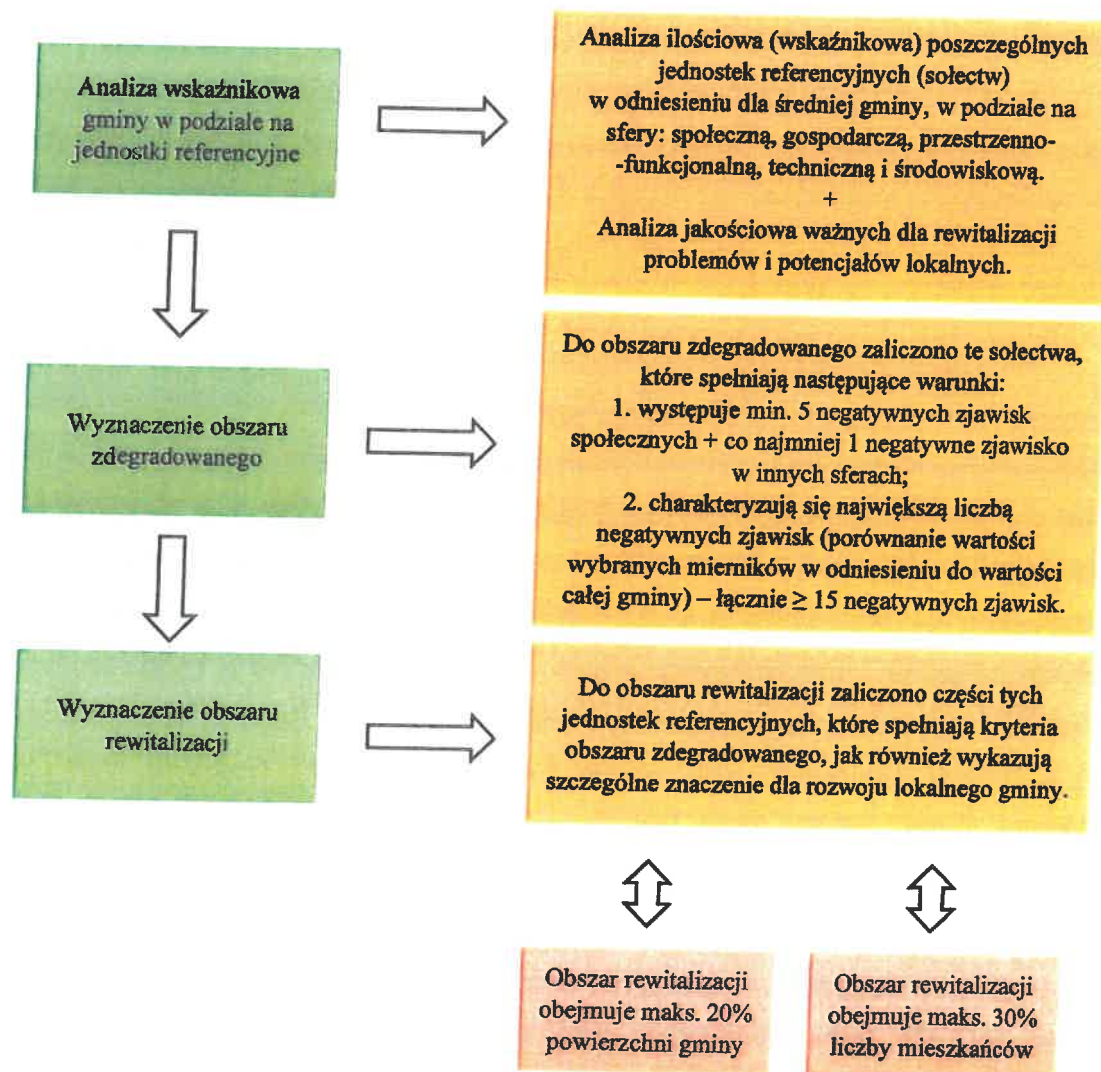
Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została natomiast przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to: „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym

wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególnie koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Nowa Dęba, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych – w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Ponadto ust. 2 wymienionej powyżej ustawy wskazuje, że: „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się przede wszystkim problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 15 . Kluczowym elementem delimitacji i uzasadnieniem dla takiego zasięgu obszaru zdegradowanego jest fakt nakładania się stanów kryzysowych w poszczególnych sferach na negatywne zjawiska w sferze społecznej. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Nowa Dęba obejmuje następujące jednostki referencyjne: Miasto Nowa Dęba (24), Rozalin (20), Chmielów (16), Jadachy (16), Osiedle Broniewskiego (15) i Tarnowska Wola (15). Wskazany obszar zajmuje 86,63 km², co stanowi 60,78% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 12 112 osób, tj. 67,87% ogółu mieszkańców gminy (dane na koniec 2020 roku).

Zgodnie z artykułem 10 ustawy o rewitalizacji: „obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”.

W związku z powyższym artykułem wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej,

technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

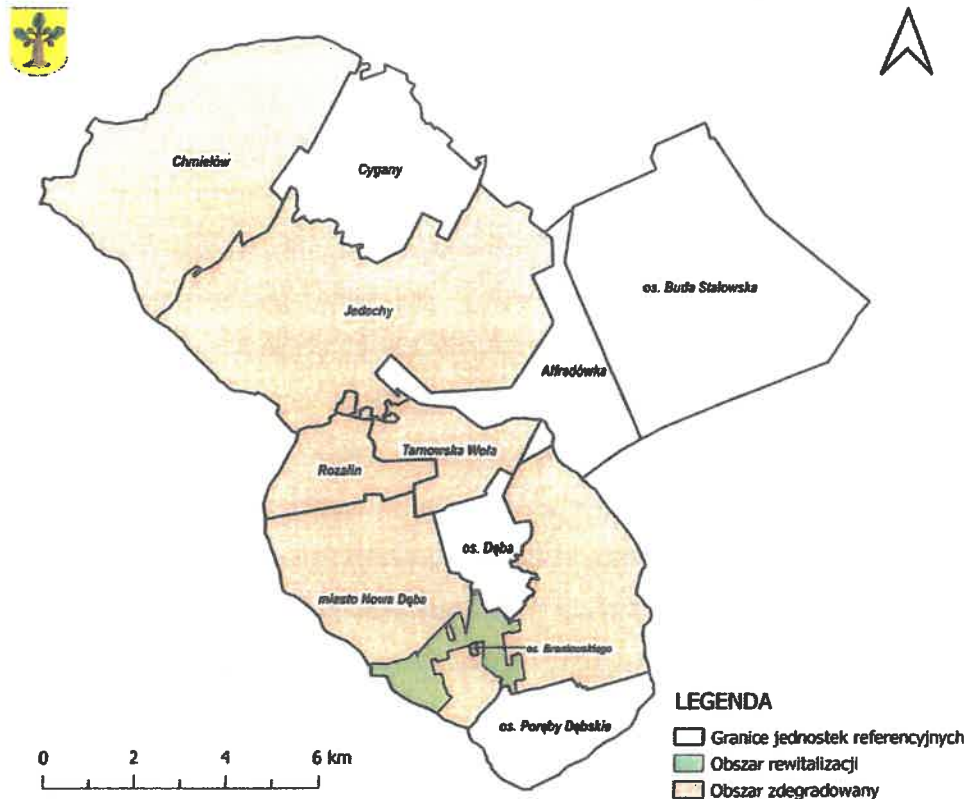
W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego wyznaczono obszar rewitalizacji, na który składają się Osiedle Broniewskiego oraz zamieszkałe obszary części jednostki Miasto Nowa Dęba. Ze względu na limity ustawowe dotyczące liczby ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji, konieczne było pomniejszenie obszaru o pewne zamieszkałe tereny jednostki Miasto Nowa Dęba – wyłączono teren z zabudowaniami znajdującymi się po prawej stronie od ulicy Jana Pawła II, zamknięty od północy ulicą Tadeusza Kościuszki, od wschodu ulicą Rzeszowską i od południa ulicą 1 Maja. Pozostałe zamieszkałe tereny jednostki Miasto Nowa Dęba oraz całe Osiedle Broniewskiego stanowią obszar przeznaczony do rewitalizacji.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 3,21 km² (2,25% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkały przez 4 867 mieszkańców (27% ludności ogółem gminy), a co za tym idzie – nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji (dane na koniec 2020 roku).

Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż ma on istotne znaczenie dla rozwoju gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie 1, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba zaprezentowano na mapie 2. Do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Nowa Dęba na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będących w zasobach centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ortofotomapy (mapy.geoportal.gov.pl)

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest: „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”.

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji składa się z Osiedla Broniewskiego oraz zamieszkałych obszarów części jednostki Miasto Nowa Dęba. Jak wcześniej wspomniano, ze względu na limity ustawowe dotyczące liczby ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji, konieczne było pomniejszenie obszaru o pewne zamieszkałe tereny jednostki Miasto Nowa Dęba – wyłączono teren z zabudowaniami znajdującymi się po prawej stronie od ulicy Jana Pawła II, zamknięty od północy ulicą Tadeusza Kościuszki, od wschodu ulicą Rzeszowską i od południa ulicą 1 Maja. Pozostałe zamieszkałe tereny jednostki Miasto Nowa Dęba oraz całe Osiedle Broniewskiego stanowią obszar przeznaczony do rewitalizacji. Z uwagi na to, że wyznaczony obszar jest głównym ośrodkiem gminy, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Przez obszar rewitalizacji przebiega sieć dróg gminnych oraz powiatowych i droga krajowa nr 9 relacji Radom–Rzeszów. Średni czas dojazdu z obszaru rewitalizacji do miasta powiatowego Tarnobrzega wynosi 25 min., natomiast do miasta wojewódzkiego – 1h. Droga do Stalowej Woli wynosi ok. 30 min., a do Mielca 10 min. dłużej.

Fotografia 1 Szpital Powiatowy w Nowej Dębie, widok z Parkuj Miejskiego

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Na obszarze rewitalizacji znajdują się m.in. apteki, sklepy spożywcze i przemysłowe, firmy ogólnobudowlane, stacja paliw, poczta, przychodnie zdrowia, dworzec autobusowy, a także komisariat policji, Państwowa Straż Pożarna, kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego, stadion sportowy, kryta pływalnia SOSiR, Szkoła Podstawowa nr 2 im. H. Sienkiewicza, Zespół Szkół nr 1 w Nowej Dębie, Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza

Kwiatkowskiego, przedszkola, Szpital Powiatowy w Nowej Dębie (fotografia 1), Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne w Nowej Dębie (fotografia 2).

Fotografia 2 Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne w Nowej Dębie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Na terenie rewitalizacji znajduje się także Podstrefa „Euro-Park Wisłosan”, Hotel Szypowski, gabinet weterynaryjny, zalew, Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba, Samorządowy Ośrodek Kultury (fotografia 3) oraz Środowiskowy Dom Samopomocy.

Fotografia 3 Samorządowy Ośrodek Kultury w Nowej Dębie przy Placu mjr. Jana Gryczmana

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Analiza sytuacji na obszarze rewitalizacji zostanie rozpoczęta od sfery społecznej. W tym zakresie warto wziąć pod uwagę trendy demograficzne, sytuację na rynku pracy, skalę problemów społecznych, stan bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz aktywność społeczną mieszkańców.

W niniejszym dokumencie są rozbieżności z danymi, które zawarto w *Diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta i Gminy Nowa Dęba dla 2020 r.*, co wynika ze zmiany metodologii liczenia liczby ludności w GUS po Narodowym Spisie Powszechnym w 2022 r.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na koniec 2021 r. (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 4 187 mieszkańców. W porównaniu do 2016 r. jest to spadek liczby ludności o 8,3%.

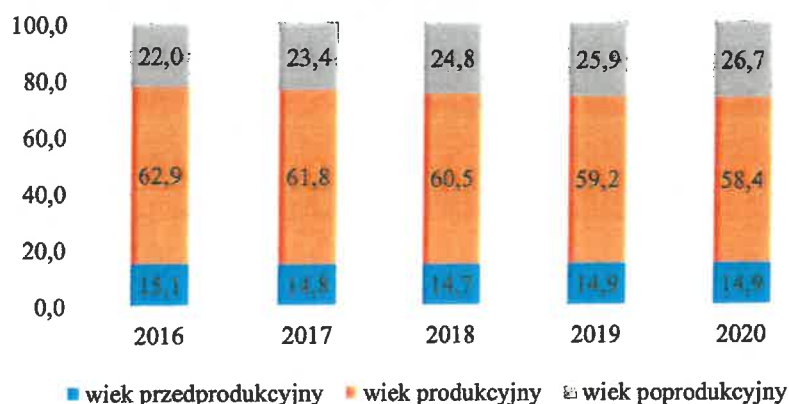
Tabela 2 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba w latach 2016–2021

Jednostka strukturalna	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Miasto Nowa Dęba	4 368	4 301	4 253	4 194	4 097	4 005
Osiedle Broniewskiego	196	191	192	190	188	182
Razem	4 564	4 492	4 445	4 384	4 285	4 187

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba

Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje, wpływają zarówno na liczbę ludności, jak i na jej strukturę wiekową.

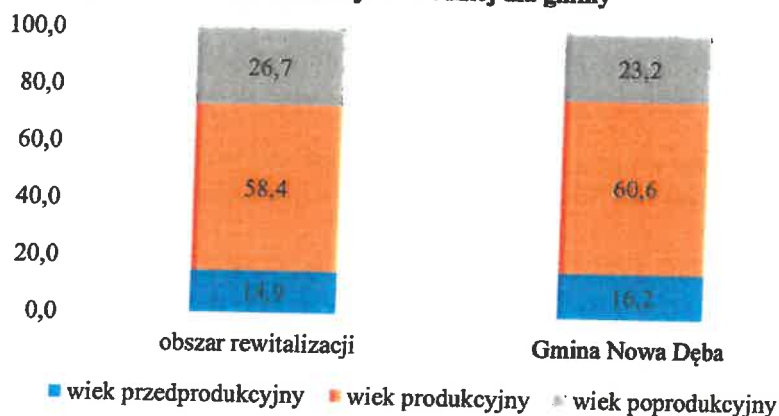
Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba

Analizując udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem obszaru rewitalizacji należy wskazać, że na obszarze rewitalizacji udział dzieci w ludności ogółem w analizowanym okresie nieznacznie się wahał, a także systematycznie wzrastał udział osób w wieku poprodukcyjnym (wykres 1). W porównaniu do średniej dla całej gminy, struktura wiekowa mieszkańców obszaru rewitalizacji przedstawia się niekorzystnie ze względu na większą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym oraz mniejszą w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym (wykres 2). Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba w 2020 roku udział ludności według ekonomicznych grup wieku na obszarze rewitalizacji przedstawiał się następująco: wiek przedprodukcyjny – 14,9%, wiek produkcyjny – 58,4% oraz wiek poprodukcyjny – 26,7%. Z kolei w 2021 r. zanotowano niewielki wzrost ludności w wieku przedprodukcyjnym (15,0%) oraz w wieku produkcyjny (59,5%) oraz spadek ludności w wieku poprodukcyjny (25,4%).

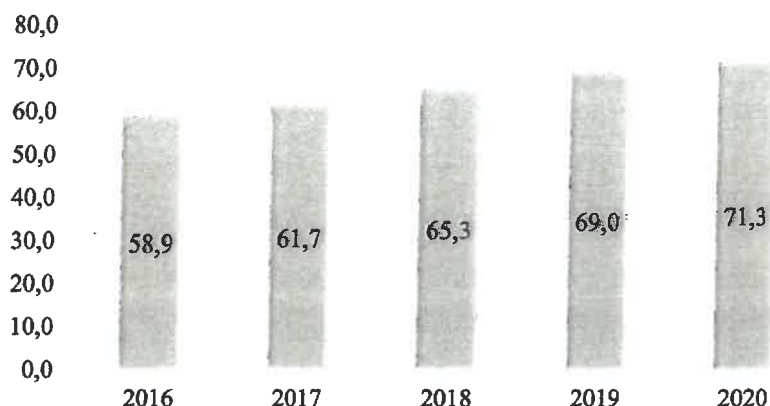
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej dla gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba

Potwierdzeniem niekorzystnej sytuacji demograficznej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji jest wartość wskaźnika obciążenia demograficznego, który odnosi się do liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym.

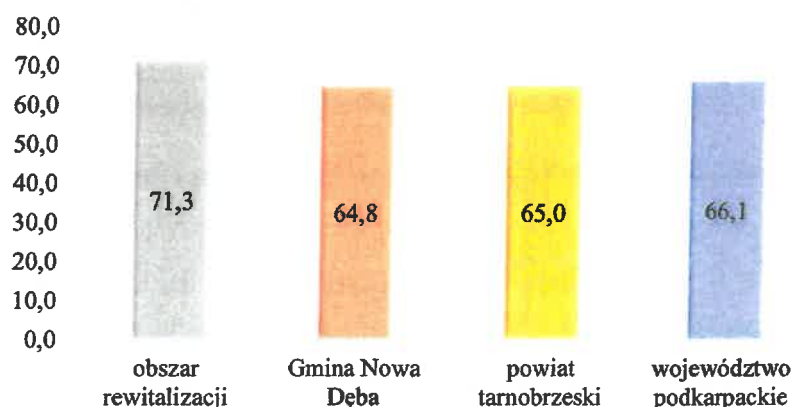
Wykres 3 Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego) na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba

Na przestrzeni lat 2016–2020 wskaźnik obciążenia demograficznego systematycznie wzrastał, osiągając w ostatnim badanym roku wartość 71,3 (wykres 3) – była to najwyższa wartość wskaźnika w porównaniu do średniej dla gminy, powiatu i województwa (wykres 4). Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba w 2021 r. wskaźnik ten na obszarze rewitalizacji wyniósł 68,0, co daje spadek w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres 4 Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego) w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej dla gminy, powiatu i województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz GUS

Dane statystyczne pokazują, że wyznaczony obszar rewitalizacji obok starzejącego się społeczeństwa, charakteryzuje się także odpływem ludności. Wskaźnik salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób w 2020 r. wyniósł: -0,40 (wykres 5). Sytuacja obszaru rewitalizacji był niekorzystna w porównaniu do wartości dla gminy, powiatu, województwa i kraju.

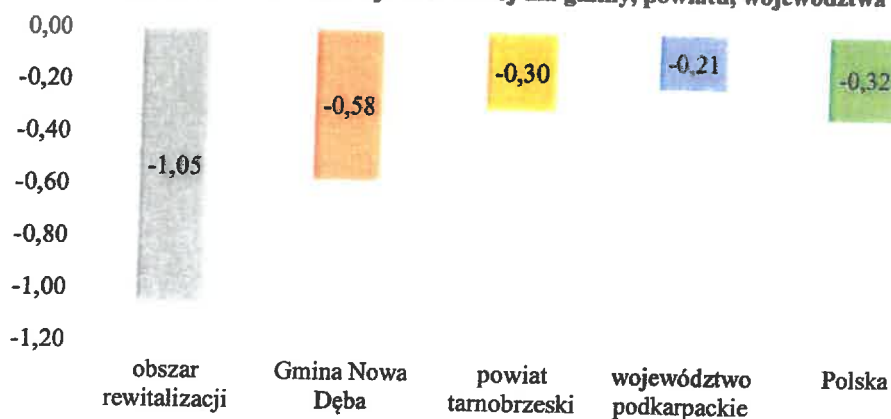
Wykres 5 Saldo migracji w przeliczeniu na 100 osób w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji (Miasto Nowa Dęba i Os. Broniewskiego) do średniej dla gminy (łącznie obszar miejski i wiejski), powiatu, województwa i kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz GUS

Negatywnym aspektem sytuacji demograficznej jest zarejestrowany w 2020 r. ujemny przyrost naturalny. Wartość wskaźnika na obszarze rewitalizacji jest gorsza od średniej dla gminy, powiatu, województwa i kraju (wykres 6). Należy dążyć do poprawy tego zjawiska poprzez działania ukierunkowane na wspieranie rodzin, w tym w opiece nad dziećmi.

Wykres 6 Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej dla gminy, powiatu, województwa i kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz GUS

Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Na obszarze rewitalizacji udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym w 2020 r. wynosił 4,9%, przy czym średnia dla gminy wynosiła 4,6% (tabela 3). Problemem jest także zjawisko długotrwałego bezrobocia, wynikające z faktu, iż głównie nie pracują te osoby, które nie mają kwalifikacji bądź uzależniły się od pomocy społecznej i nie mają chęci czy motywacji do podjęcia pracy. W porównaniu do 2016 r. można stwierdzić zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych na całym obszarze rewitalizacji, jednakże wartości te na przestrzeni lat wahały się. Pośród porównywanych jednostek, w 2020 r. tylko województwo podkarpackie posiadało wyższe wartości wskaźników. Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu, w 2021 r. na obszarze rewitalizacji wskaźnik udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym zmalał do poziomu 4,3%, natomiast wskaźnik liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem wyniósł 43,0%.

Tabela 3 Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020 oraz porównanie ich wartości dla obszaru rewitalizacji w 2020 r. ze średnimi wartościami dla gminy, województwa i Polski

Nazwa wskaźnika	Obszar rewitalizacji					Gmina Nowa Dęba	Województwo podkarpackie	Polska
	2016	2017	2018	2019	2020	2020		
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	6,1	4,1	3,7	3,8	4,9	4,6	6,9	4,6
Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	45,5	47,8	44,4	36,7	41,8	36,3	46,4	39,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnobrzegu (dane dla obszaru rewitalizacji i gminy) oraz Głównego Urzędu Statystycznego (dane dla województwa i kraju)

Ci mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy wykazują mobilizację i chęć do podjęcia zatrudnienia, najczęściej znajdują miejsca pracy. Zauważalne jest jednak coraz częściej diagnozowane zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”. Dla niektórych możliwość pobierania zasiłków i świadczeń z Ośrodka Pomocy Społecznej jest najprostszym i wystarczającym rozwiązaniem, zapewniającym w rozumieniu takich osób dostateczny poziom życia. Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości.

Skala problemów społecznych została zbadana na podstawie danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Dębie na przestrzeni lat 2016–2020. Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz tego terenu z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Na obszarze rewitalizacji zanotowano wyższe niż średnio w gminie wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemocy w rodzinie i alkoholizmu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców (tabela 4).

Według danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Dębie w 2020 r. wskaźnik udziału osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa z powodu ubóstwa wynosił 7,0, z powodu bezrobocia – 10,0, z powodu niepełnosprawności – 19,8, z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – 29,2, z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 4,9, z powodu przemocy w rodzinie – 1,0, z powodu alkoholizmu 2,8. Z kolei w 2021 r. wzrosła liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu: bezrobocia – 10,5, długotrwałej lub ciężkiej choroby – 29,4, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa – 5,0, a także alkoholizmu – 2,9. Natomiast zmalały wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu: ubóstwa – 6,7, niepełnosprawności – 19,6. Wskaźnik dotyczący liczby korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy jest taki sam jak w roku poprzednim i wynosi – 1,0.

Ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 osób dla obszaru rewitalizacji wynosiła w 2020 r. 55,3, co daje sytuację dużo gorszą niż średnia dla gminy – 29,7. W 2021 r. wskaźnik ten na obszarze rewitalizacji wzrósł do poziomu 56,8³.

Ze względu na szeroką skalę oddziaływania negatywnych zjawisk, powyższe problemy mogą powodować ograniczenia w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu w życiu społecznym, paraliżować aktywność społeczną i zawodową, a co za tym idzie – prowadzić do marginalizacji społecznej mieszkańców, powodując zanikanie więzi społecznych, brak integracji międzyludzkiej, w tym integracji międzypokoleniowej czy zubożenie. Zaplanowanie

³ Dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Dębie.

działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu przeciwdziałanie przyszłym patologiom społecznym, związanym z ubóstwem i bezrobociem. Szczególnie istotne są przedsięwzięcia mobilizujące mieszkańców do aktywności zawodowej i ograniczające ich uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 4 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020 – porównanie ze średnią dla gminy w 2020 r⁴.

	Wskaźnik w przeliczeniu na 1 000 osób					
	2016	2017	2018	2019	2020	Średnia dla gminy w 2020 r.
z powodu ubóstwa	17,3	15,4	10,8	8,7	7,0	5,9
z powodu bezrobocia	23,7	18,9	14,2	10,9	10,0	8,1
z powodu niepełnosprawności	29,1	27,6	26,3	23,7	19,8	15,1
z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	32,6	35,8	34,6	33,1	29,2	21,0
z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9,6	6,9	5,4	4,9	4,9	3,3
z powodu przemocy w rodzinie	0,7	0,1	0,4	0,7	1,0	0,5
z powodu alkoholizmu	6,4	5,0	4,3	3,1	2,8	2,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Dębie

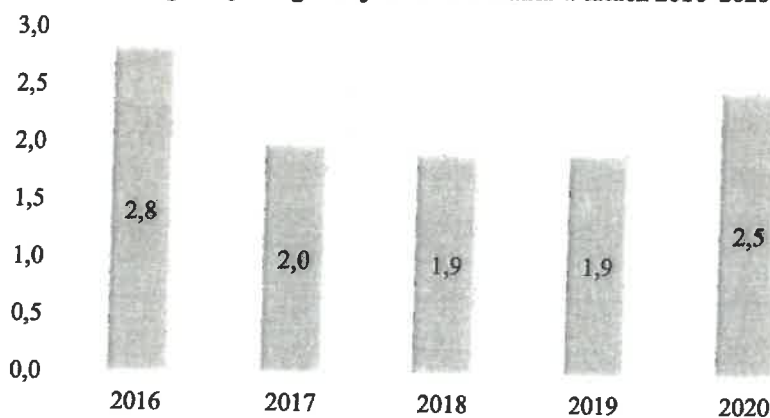
W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych, integracji oraz aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców, co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ważne jest m.in. zapewnienie odpowiednich warunków funkcjonowania w przestrzeniach i obiektach publicznych nie tylko w stosunku do osób niepełnosprawnych, ale też innych osób o szczególnych potrzebach, takich jak osoby z dziećmi, seniorzy (rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem). Poza dostępnością architektoniczną należy mieć na uwadze także dostępność cyfrową i informacyjno-komunikacyjną.

Występowanie skupisk osób wykluczonych i problemów społecznych przyczynia się często do powstawania innych problemów na obszarze, takich jak częste akty wandalizmu i przemocy. Powoduje to znaczące obniżenie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego

⁴ Na czerwono zaznaczono wskaźniki dla obszaru rewitalizacji, które są wyższe od średniej dla gminy.

miejsca zamieszkania w latach 2016–2020 r. osiągała spadki i wzrosty (wykres 7). W 2020 r. na obszarze rewitalizacji wartość wskaźnika wynosiła 2,5 i była dużo niższa od średniej dla gminy równej 12,8 (wykres 8).

Wykres 7 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2016–2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Nowej Dębie

Wykres 8 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji i Gminy Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Nowej Dębie

W 2020 roku dla obszaru rewitalizacji liczba wypełnionych formularzy "Niebieska Karta" na 10 tys. mieszkańców wynosiła 19, przy średniej dla gminy 11,8.

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku

z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji są wyniki uzyskane z egzaminów ósmoklasistów, sprawdzających wiedzę i umiejętności uczniów kończących dany poziom nauczania. Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Szkoła Podstawowa nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Nowej Dębie. W tabeli 5 dokonano porównania wyników z 2021 r. dla niniejszej szkoły ze średnią wartością dla gminy, powiatu i województwa. Z języka obcego podane zostały wyniki tylko z języka angielskiego, ponieważ wybiera go największa liczba młodzieży.

Tabela 5 Średnie % wyniki z egzaminu w 8 klasie szkoły podstawowej w 2021 r. – porównanie szkół z obszaru rewitalizacji, gminy, powiatu i województwa

Nazwa przedmiotu	Średnie % wyniki			
	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Nowej Dębie	Gmina Nowa Dęba	powiat tarnobrzeski	województwo podkarpackie
Matematyka	41,27	42,96	42,55	49,18
Język polski	57,07	61,21	58,97	61,61
Język angielski	65,25	63,56	59,88	64,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie, oke.krakow.pl

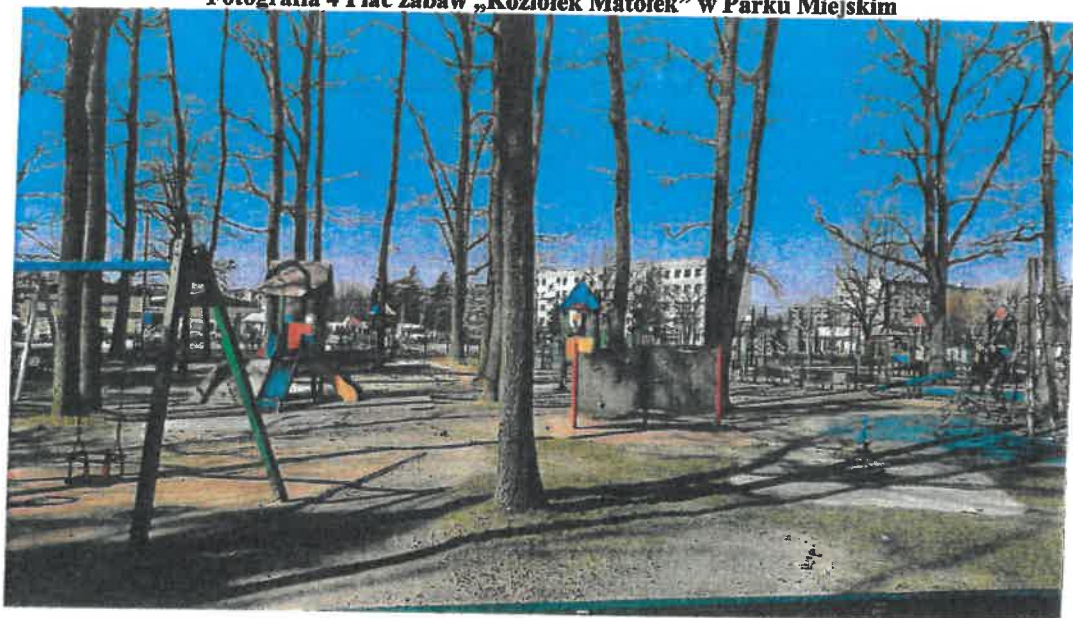
Najlepsze wyniki w porównaniu ze średnią gminy, powiatu i województwa osiągnęli uczniowie z matematyki – 41,27% oraz języka polskiego 57,07%. Natomiast z języka angielskiego średnie % wyniki na obszarze rewitalizacji były najlepsze spośród porównywanych jednostek i wynosiły – 65,25%.

Oceny jakości kształcenia oraz poziomu nauczania nie dokonuje się jedynie na podstawie średnich wyników uzyskanych przez uczniów. Na ocenę składa się wiele innych czynników, jednak rozkład wartości przedstawiony w tabeli 5 może świadczyć o potrzebie podjęcia działań wspierających kształcenie młodych ludzi na obszarze rewitalizacji. Istotne jest zapewnienie uczniom warunków do rozwoju pasji i umiejętności już na etapie szkolnym oraz rozbudowanie oferty zajęć dodatkowych.

Na terenie obszaru rewitalizacji znajdują się także:

- Żłobek Miejski i Przedszkole Nr 5 im. Misia Uszatka przy ul. Leśnej 28;
- Niepubliczny Żłobek „Krasnal” przy ul. Szypowskiego 1;
- Przedszkole Nr 1 przy ul. Reja 5.

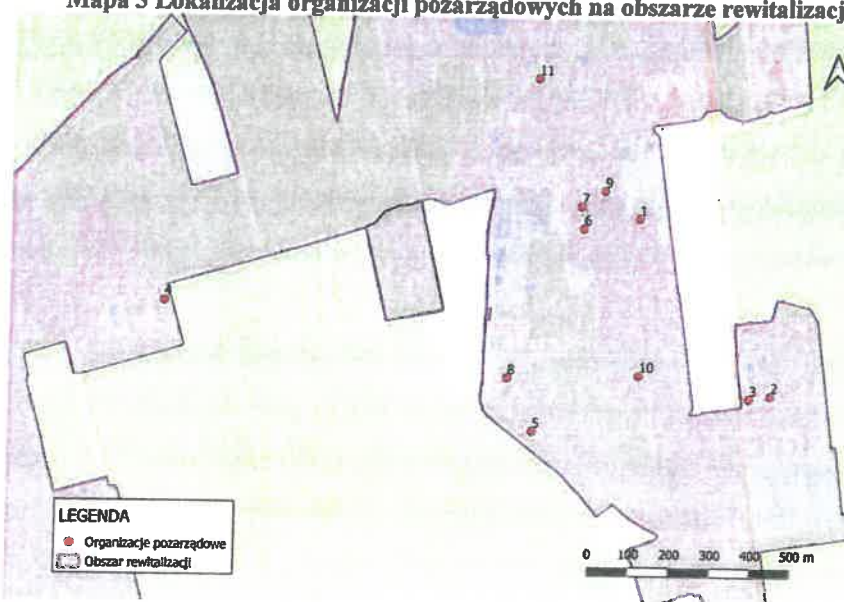
Fotografia 4 Plac zabaw „Koziołek Matołek” w Parku Miejskim

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Organizacje społeczne wskazują czy na terenie danego obszaru społeczeństwo jest aktywne i zintegrowane we wspólnym działaniu na rzecz jego rozwoju. Ponadto są też przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności lokalnej. Pełnią ważną rolę nie tylko w umacnianiu więzi społecznych, ale też wzmacniają organizacyjnie władze lokalne oraz zwiększają możliwości rozwoju społecznego. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wskaźnik liczba organizacji pozarządowych na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2020 r. wyniósł 2,6, przy średniej dla gminy 3,4⁵.

Mapa 3 Lokalizacja organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz bazy KRS

⁵ Dane z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Tabela 6 Legenda do mapy 3 – spis organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji

Lp.	Nazwa organizacji
1.	Nowodębskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Nowej Dębie
2.	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Spółdzielni Inwalidów „ZJEDNOCZENIE” w Nowej Dębie
3.	Społeczny Komitet Pomocy Szpitalowi Powiatowemu w Nowej Dębie
4.	Stowarzyszenie „Poręba” w Nowej Dębie
5.	Towarzystwo Kultury Powszechnej „RATUSZ”
6.	Stowarzyszenie „Lasowiacka Grupa Działania”
7.	Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Rybacka Puszczy Sandomierskiej”
8.	Klub Piłki Siatkowej Nowa Dęba
9.	Inspiracja Nowa Dęba
10.	Stowarzyszenie Instytucja Społeczna Przyjazny Samorząd
11.	Nowodębskie Towarzystwo Ratownictwa Wodnego
12.	“Felnett Health Research Foundation Initiative”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz bazy KRS

W Gminie Nowa Dęba funkcjonuje Budżet Obywatelski, którego zasadniczym celem jest zmotywowanie mieszkańców do większego zaangażowania w ustalanie priorytetów społeczności lokalnej z perspektywy jej wspólnego dobra i spowodowanie realizacji tych zadań, które z punktu widzenia mieszkańców należy realizować w pierwszej kolejności. W większości zgłaszanych i realizowanych w ramach Budżetu Obywatelskiego projektami są projekty dotyczące budowy/przebudowy dróg, chodników, parkingów czy sieci wodno-kanalizacyjnej. Brakuje natomiast inicjatyw oddolnych związanych z rozwojem aktywności społecznej oraz integracją mieszkańców. Sytuacja to została dodatkowo pogłębiona przez pandemię COVID-19 i związanymi z nią np. zakazami organizacji imprez czy potrzebą zachowania ostrożności i przestrzegania reżimu sanitarnego, a także strachem ludzi i ich „zamknięciem w domach”.

Aktywność społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji jest jednym z ważniejszych potencjałów obszaru, którego uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji. Pomimo funkcjonowania organizacji pozarządowych, nadal zauważana jest niedostateczna aktywność społeczna i integracja mieszkańców. Problemem jest np. niska aktywność mieszkańców w sprawach bieżących dotyczących gminy. W dniach 27.10–22.11.2021 r. zostało przeprowadzone badanie ankietowe, którego celem było uzyskanie wyników

pomocnych w opracowaniu analizy stanu istniejącego. W ankiecie wzięło udział jedynie 69 respondentów.

Biorąc pod uwagę aktywność społeczną warto także zwrócić uwagę na udział mieszkańców obszaru rewitalizacji w wyborach. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 roku w I turze dla Osiedla Broniewskiego wynosiła 37,4%, a dla Miasta Nowa Dęba 41,4%. Średnia dla gminy wynosiła 46,2%. Z kolei frekwencja w wyborach parlamentarnych w 2019 roku dla Osiedla Broniewskiego wynosiła 44,3%, a dla Miasta Nowa Dęba – 51,3%, przy średniej dla gminy – 55,5%. Niska frekwencja wyborcza świadczy o braku udziału mieszkańców w życiu publicznym.

Partycypacja społeczna – budowanie poczucia mieszkańców bycia gospodarzami gminy, osobami od których zależy jej rozwój i które mogą współdecydować o sprawach związanych z jej rozwojem. Istnieje wiele gotowych narzędzi, które mogą zostać z powodzeniem wdrożone w strukturach administracyjnych w celu budowania partnerskich relacji z mieszkańcami. Zaangażowanie mieszkańców do aktywności na rzecz gminy to wyzwanie, które należy i warto podjąć. Należy zwrócić uwagę, że w gminie nie ma poczucia przynależności do miejsca zamieszkania, ponieważ powstanie Nowej Dęby było ściśle związane z założeniem Centralnego Okręgu Przemysłowego i zamieszkuje ją głównie ludność napływowa, która przyjechała tu za pracą w zakładach. Mieszkańcy ci i ich dzieci nie mają swoich korzeni w tym mieście, pochodzą z różnych miejsc Polski. Dlatego też należy dążyć do budowania sentymentu i poczucia tożsamości lokalnej.

Na jakość życia składają się także dochody mieszkańców. Z kolei dochody związane są z ilością i jakością pracy i posiadaniem kwalifikacji dostosowanych do lokalnego rynku pracy. W tym kontekście ważną rolę spełnia pojawianie się nowych podmiotów gospodarczych oraz wyrejestrowywanie działalności tych już istniejących. Stąd też kolejną ważną sferą do przeanalizowania stanowi sfera gospodarcza, w której warto przeanalizować przedsiębiorczość mieszkańców i sytuację gospodarczą. W 2020 roku na obszarze rewitalizacji liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania wynosiła 90, przy średniej dla gminy 72. W 2021 roku ten wskaźnik dla obszaru rewitalizacji osiągnął wartość 91. Z kolei w 2020 roku liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania wynosiła 3,0, przy średniej dla gminy 3,6. W 2021 roku ten wskaźnik dla obszaru rewitalizacji osiągnął wartość 3,3. Z kolei w 2020 roku liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania dla obszaru rewitalizacji wynosiła 2,3, przy

średniej dla gminy – 1,8. W 2021 roku ten wskaźnik dla obszaru rewitalizacji osiągnął wartość 2,1⁶. Przedstawione wskaźniki świadczą o średnio korzystnej sytuacji dla działalności przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji.

Warto dodać także, że na obszarze rewitalizacji duży udział mieszkańców zatrudnionych jest w sektorze przemysłu. Obszar ten cechuje mało zróżnicowany katalog ofert pracy, nie pojawiają się nowe miejsca pracy. W kontekście sfery gospodarczej problemem jest też emigracja ludzi młodych do większych miast lub za granicę, w szczególności osób posiadających wysokie kwalifikacje. Ponadto wiele osób zatrudnionych zarabia najniższą krajową, co przekłada się na niskie dochody mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Badając sferę przestrzenno-funkcjonalną należy zwrócić uwagę na wyposażenie w infrastrukturę społeczną. Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji jest niewielka i w 2020 roku wynosiła 0,75 ha, przy wartości dla gminy 5,3 ha. Wskaźnik ten w 2021 roku dla obszaru rewitalizacji pozostał bez zmiany. Z kolei w 2020 roku udział budynków mieszkalnych mających bezpośredni dostęp do dróg asfaltowych w liczbie budynków mieszkalnych ogółem dla obszaru rewitalizacji wynosił 96,5%, przy średniej dla gminy 90,3%. Z kolei w 2021 roku dla obszaru rewitalizacji wskaźnik ten spadł do 96%.

Fotografia 5 Zalew w Nowej Dębie z pomostem

Źródło: *InicjatywaLokalna.pl*

⁶ Dane z Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Fotografia 6 Plac zabaw i tereny przy Zalewie w Nowej Dębie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Biorąc pod uwagę sferę techniczną należy zwrócić uwagę na mieszkalnictwo oraz wyposażenie w infrastrukturę techniczną. W 2020 roku wskaźnik nowe budynki mieszkalne oddane do użytkowania w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wynosił 7, przy średniej dla gminy 17. Wartość tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji w 2021 roku wynosiła 10. Z kolei udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych był niższy dla obszaru rewitalizacji niż średnia dla gminy. W 2020 roku wynosił 88%, gdy średnia dla gminy 96,9%. W 2021 roku wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji pozostał bez zmian. Warto zwrócić uwagę, że brak dostępu do sieci wodociągowej wpływa na obniżenie komfortu życia mieszkańców, ale również oddziałuje na środowisko. W 2020 roku udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych dla obszaru rewitalizacji wynosił 100%, przy średniej dla gminy 87,1%. W 2021 roku wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji pozostał bez zmian.

Sfera środowiskowa również stanowi ważny obszar w przypadku rewitalizacji. Analizując ją warto wziąć pod uwagę odpady niebezpieczne, formy ochrony przyrody oraz lokalizację na terenach zalewowych. W 2020 roku na obszarze rewitalizacji wartości wskaźników: ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest oraz ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosiły 0,00, przy średniej dla gminy odpowiednio 154,8 oraz 4,2. Na obszarze

rewitalizacji znajdują się formy ochrony przyrody. Ponadto obszar ten nie jest położony na terenach zalewowych.

Wartym także porównać niektóre wartości wskaźników obszaru rewitalizacji do średniej województwa podkarpackiego. Co należy zaznaczyć, większość ze wskaźników o wiele gorzej wypada dla obszaru rewitalizacji niż dla województwa podkarpackiego, są to m.in.:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem – średnia dla województwa podkarpackiego: 18,1%, dla obszaru rewitalizacji: 14,9%;
- udział ludności w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem – średnia dla województwa podkarpackiego: 61,1%, dla obszaru rewitalizacji: 58,4%;
- przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania – średnia dla województwa podkarpackiego: -0,22, dla obszaru rewitalizacji: -1,05;
- frekwencja w wyborach samorządowych – I tura (X 2018) – średnia dla województwa podkarpackiego: 53,2%, dla Osiedla Broniewskiego: 37,4%, dla Miasta Nowa Dęba: 41,4%;
- liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania – średnia dla województwa podkarpackiego: 6,7, dla obszaru rewitalizacji: 3,0.

Warto zaznaczyć, że Osiedle Broniewskiego oraz Miasto Nowa Dęba wchodzące w skład obszaru rewitalizacji zamieszkiwane są przez dużą część mieszkańców gminy. Obszar ten ma także duże znaczenie dla rozwoju całej gminy. Powoduje to nagromadzenie się na tym obszarze różnych problemów rozwojowych prowadzących do degradacji technicznej oraz kryzysu społeczno-gospodarczego. Obszar rewitalizacji cechuje się też potencjałami, które są istotne z punktu widzenia nie tylko tego terenu, ale także całej gminy. Stąd też działania rewitalizacyjne powinny dążyć do zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze, przez co będą oddziaływać na poprawę jakości życia mieszkańców tego obszaru, ale będą także oddziaływać na teren całej gminy. Warto pamiętać, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, wyznaczony do rewitalizacji obszar powinna cechować nie tylko koncentracja negatywnych zjawisk, ale musi również mieć istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Wyznaczony obszar do rewitalizacji spełnia ten warunek. Jest on głównym ośrodkiem gminy i dominują na nim funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, ankieta), zidentyfikowano problemy i potencjały w podziale na sfery tematyczne (tabela 7) oraz wynikające z nich potrzeby o różnym charakterze i skali oddziaływania.

Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
Niekorzystne zjawiska demograficzne – niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym, wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym oraz wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego, mniejsza ilość urodzeń niż zgonów. Mała liczba alternatywnych dla przemysłu miejsc pracy w gminie. Migracja młodych ludzi do większych ośrodków miejskich (Rzeszów). Niska aktywność społeczna mieszkańców. Stosunkowo niskie zarobki.	Zaplecze edukacyjne (żłobek miejski, żłobek niepubliczny, przedszkole, Szkoła Podstawowa nr 2 im. H. Sienkiewicza, Zespół Szkół nr 1 w Nowej Dębie, Zespół Szkół nr 2 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego). Działalność Środowiskowego Domu Samopomocy Istnienie i aktywność organizacji pozarządowych. Zaplecze kulturalne z bogatą ofertą kulturalną – Samorządowy Ośrodek Kultury.
SFERA GOSPODARCZA	
Głównym źródłem dochodów mieszkańców jest praca w przemyśle – ludność się starzeje, a młode osoby wykazują się niechęcią do pracy w tym sektorze. Niska przedsiębiorczość mieszkańców gminy. Mało zróżnicowane oferty pracy, brak atrakcyjnych ofert pracy.	Historia Centralnego Okręgu Przemysłowego. Koncentracja na obszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych, produkcyjnych. Prowadzenie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane firmy z branży przemysłowej.
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
Niedostosowanie rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, bariery architektoniczne w przestrzeniach publicznych i obiektach użyteczności publicznej. Niski poziom wykorzystania nowoczesnych technologii w administracji publicznej. Utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych.	Lokalizacja funkcji centrotwórczych: licznych obiektów administracyjnych, ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. Budynki użyteczności publicznej. Baza sportowa – kryta pływalnia SOSiR. Potencjał rekreacyjno-turystyczny zalewu w Nowej Dębie. Duży, funkcjonalny Park Miejski.
TECHNICZNA	
Słaby poziom obsługi komunikacyjnej. Niewystarczająca ilość chodników, latarni, miejsc parkingowych i postojowych. Brak ścieżek biegowych, rowerowych. Niska efektywność energetyczna części budynków. Niedostateczne wykorzystanie budynków pełniących różnorodne funkcje i świadczących usługi publiczne (w tym przede wszystkim społeczne) oraz niewystarczająca powierzchnia,	Termomodernizacja niektórych obiektów użyteczności publicznej.

uniemożliwiająca zaspokojenie rosnących potrzeb społeczności lokalnej na dostępną ofertę usług.	
ŚRODOWISKOWA	
1. Przekroczenie poziomu docelowego stężenia ozonu. 2. Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu (BaP) w pyłe zawieszonym PM10.	1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe. 2. Zalew w Nowej Dębie.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy problemów oraz potencjałów zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poniżej wskazano skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych. Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. **Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji** – konieczne jest wsparcie mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez stworzenie przestrzeni i systemu usług publicznych podnoszących aktywność społeczną i sprzyjających integracji. Stąd też ważne jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych oraz rozszerzenie oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej, tworzenie miejsc sprzyjających aktywności społecznej różnych grup wiekowych.
2. **Ułatwienie udziału w życiu społecznym dla osób starszych** – z uwagi na proces starzenia się społeczeństwa (rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym) obszaru rewitalizacji należy podjąć działania mające na celu włączenie do aktywności społecznej tej grupy zagrożonej wykluczeniem i zapewnienie sprzyjających warunków ich udziału w życiu społecznym. W tym zakresie istotne jest zwrócenie uwagi na potrzeby seniorów, takie jak dostęp do świadczeń medycznych czy aktywne formy spędzania wolnego czasu. W tym zakresie ważne jest zapewnienie także integracji międzypokoleniowej.
3. **Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pracę na rzecz poprawy lokalnego otoczenia, ich partycypacja, a także zaangażowanie w procesy związane z rewitalizacją** – potrzebą obszaru rewitalizacji jest zbudowanie wspólnoty mieszkańców, dla których ważne będzie dobro wspólne. Istotne jest utrwalanie wśród mieszkańców poczucia wspólnoty i współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania. Działania jakie można podjąć w tym zakresie to zachęcanie do włączenia się w działania organizacji pozarządowych czy wzmocnianie różnych form aktywności społecznej,

wspieranie oddolnych inicjatyw dotyczących lokalnych wydarzeń czy przedsięwzięć podwórkowych.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. **Pobudzenie przedsiębiorczości i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji** – obszar rewitalizacji potrzebuje ożywienia gospodarczego poprzez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych;
2. **Wzrost dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji** – na obszarze rewitalizacji są duże zakłady pracy, którym brakuje pracowników, ale problem są wynagrodzenia w wysokości najniższej krajowej – szansą dla zwiększenia dochodów jest zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. **Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych** – potrzebą jest przeprowadzenie remontów i/lub przebudowa fragmentów dróg lokalnych będących w złym stanie technicznym, a także uzupełnienie ciągów pieszych i rowerowych oraz tworzenie miejsc do parkowania.
2. **Uporządkowanie i stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców** – poprawa estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w miejscach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, np. poprzez tworzenie elementów małej architektury czy likwidowanie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
3. **Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców** – uzupełnienie braków lub poprawa stanu technicznego podstawowej infrastruktury komunalnej, która wpływa na warunki i jakość zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Infrastrukturę należy modernizować i uzupełniać w celu dostosowania jej do zmian demograficznych.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. **Zatrzymanie degradacji technicznej i poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych** – zidentyfikowano

na obszarze rewitalizacji zdegradowane budynki będące w zasobach gminy, instytucji publicznych oraz będące własnością osób prywatnych (o charakterze mieszkaniowym), które wymagają przeprowadzenia kompleksowych działań związanych m.in. z ich odbudową, przebudową, rozbudową i/lub remontem w celu przywrócenia bądź nadania im nowych funkcji.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. **Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza** – podjęcie kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, w tym zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło oraz zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. W tym zakresie istotne jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. **Uporządkowanie zieleni urządzonej na terenach publicznych** – uporządkowanie i odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni publicznych w zieleni urządzoną przyczyni się do ochrony i kształtowania klimatu oraz środowiska naturalnego. Ponadto będą pełnić funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe na rzecz mieszkańców różnych grup wiekowych.
3. **Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców** – inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości ekologicznej oraz właściwych postaw i zachowań w tym zakresie przyczynią się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

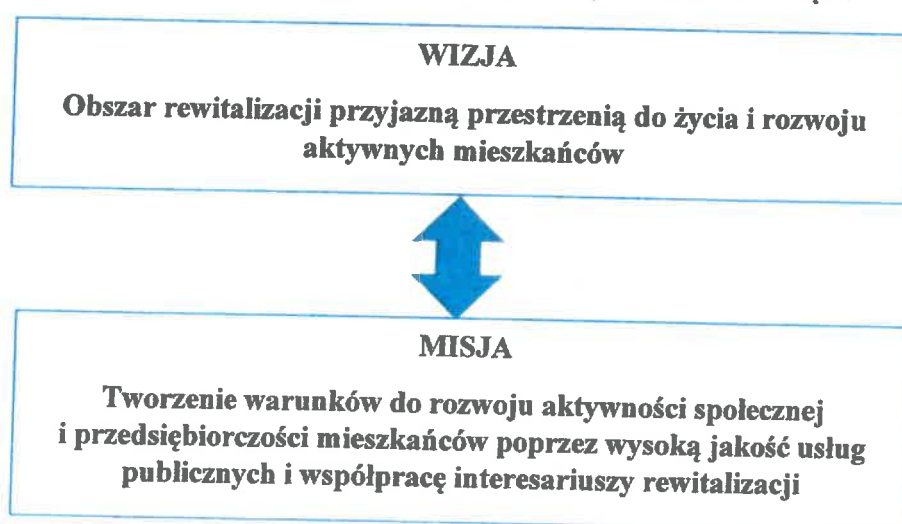
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy:

- wizję – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości;
- misję – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję oraz wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji jako efekt przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Schemat 3 Misja i wizja dla obszaru rewitalizacji w Gminie Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze społecznym na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie przestrzeni przyjaznej dla ich życia, wzmocnienie identyfikacji z miejscem zamieszkania, poprawę bezpieczeństwa oraz dostępności do usług publicznych, stworzenie przestrzeni do spędzania czasu wolnego oraz lepsze zagospodarowanie przestrzeni na osiedlach, co przyczyni się do zaangażowania mieszkańców na rzecz poprawy lokalnego otoczenia, większej ich aktywizacji i integracji społecznej. Łączenie wsparcia społeczności z działaniami infrastrukturalnymi przyczyni się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i marginalizacji powodowanych przez problemy społeczne, tj. podeszły wiek czy niepełnosprawność. Wzrost komfortu i jakości życia oraz dostępności do usług publicznych będzie oddziaływał także na zmniejszenie migracji z tych terenów, co jest ważne z uwagi na niekorzystne trendy demograficzne na obszarze rewitalizowanym (niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym, wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym).

W wymiarze gospodarczym proces rewitalizacji przyczyni się do wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców, co w pośredni sposób prowadzić może do wzrostu inwestycji i rozwoju lokalnych przedsiębiorstw.

W wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym dokonana rewitalizacja umożliwi zbudowanie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, co nastąpi poprzez modernizację istniejących i budowę nowych obiektów oferujących usługi publiczne i poprawę infrastruktury na osiedlach, a także nadanie nowych lub przywrócenie funkcji terenom i obiektom publicznym o znaczeniu rekreacyjnym, wypoczynkowym i kulturowym. Zwrócono również uwagę na dostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

W wymiarze technicznym w wyniku rewitalizacji zwiększy się dostępność mieszkańców do podstawowych usług komunalnych. Zostanie poprawiony poziom obsługi komunikacyjnej (budowa dróg asfaltowych). Ponadto nastąpi także poprawa infrastruktury na obszarze rewitalizacji oraz stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, co umożliwi im nadanie nowych funkcji oraz lepsze wykorzystanie obecnie pełnionych funkcji, umożliwiające zrealizowanie rosnącego zapotrzebowania na usługi publiczne przez lokalną społeczność.

W wymiarze środowiskowym nastąpi uporządkowanie terenów zieleni, co zwiększy komfort życia mieszkańców. Ponadto podniesieniu ulegnie świadomość ekologiczna

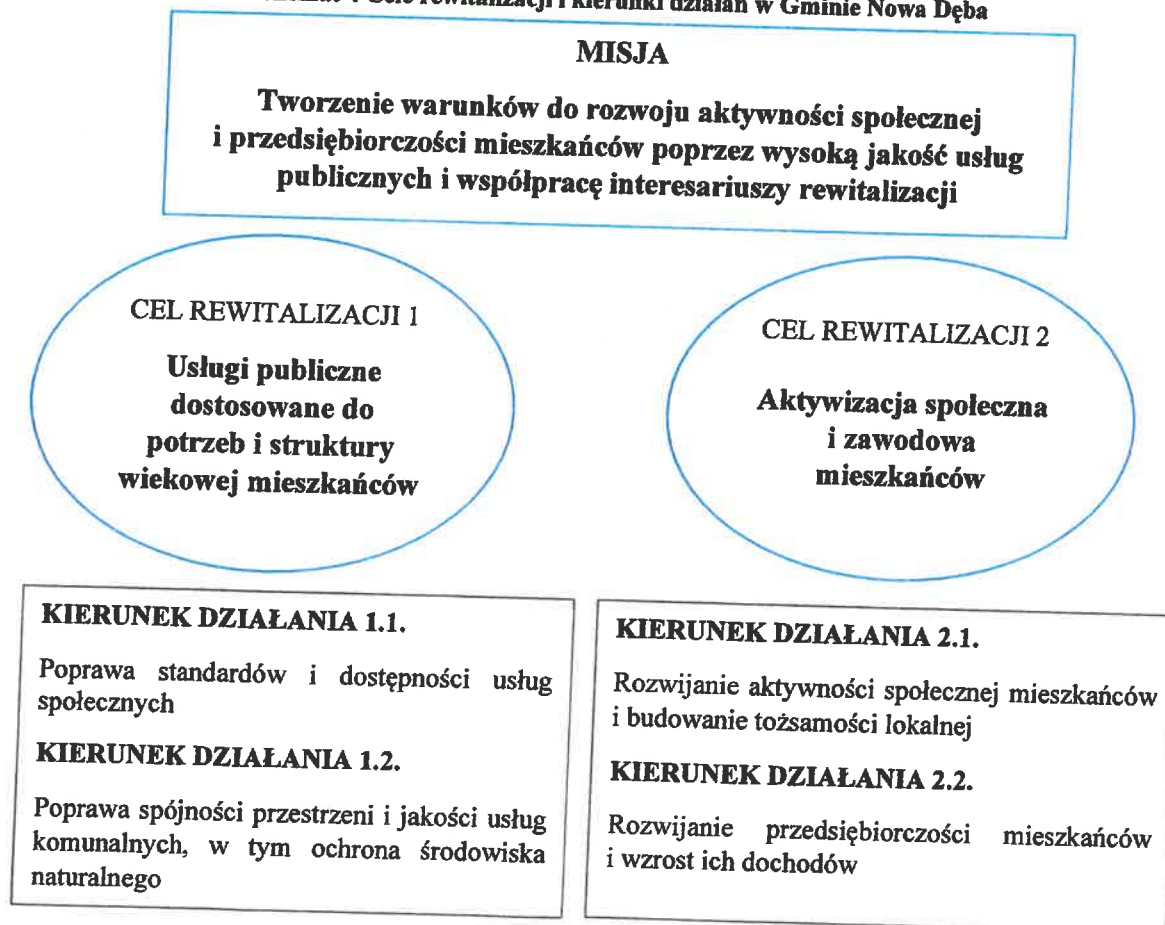
mieszkańców oraz zostaną podjęte działania mające na celu zmniejszenie wysokiego poziomu zanieczyszczenia powietrza.

Działania w sferze technicznej i przestrzennej będą zrealizowane z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz z poszanowaniem zielonej infrastruktury.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 4). Cele rewitalizacji są kwantyfikowalne (wymierne) oraz adekwatne do wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, co zostało wskazane w tabeli 20 *Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030*, w której do poszczególnych celów przyporządkowano konkretne wskaźniki oddziaływania.

Schemat 4 Cele rewitalizacji i kierunki działań w Gminie Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Kierunki działań	Potrzeba rewitalizacji
1.1. Poprawa standardów i dostępności usług społecznych	• Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji. • Ułatwienie udziału w życiu społecznym dla osób starszych. • Uporządkowanie zieleni urządzonej na terenach publicznych .
1.2 Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego	• Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych. • Uporządkowanie i stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców. • Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców. • Zatrzymanie degradacji technicznej i poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych. • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza. • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
2.1. Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej	• Ułatwienie udziału w życiu społecznym dla osób starszych. • Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji. • Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pracę na rzecz poprawy lokalnego otoczenia, ich partycypacja, a także zaangażowanie w procesy związane z rewitalizacją. • Uporządkowanie i stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców. • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
2.2. Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost ich dochodów	• Pobudzenie przedsiębiorczości i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji. • Wzrost dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2022–2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030 złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, a także w oparciu o zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej, zdefiniowano i scharakteryzowano projekty podstawowe, czyli takie, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Ponadto są to projekty kluczowe do powodzenia procesu rewitalizacji, ponieważ oddziałują kompleksowo na zidentyfikowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej. Główne założenia projektów przedstawiono w tabelach 9–12.

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 1

Nazwa projektu	<i>Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2024–2026
Szacowana wartość	10 000 000 zł	Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (FEP), KPO, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	W ramach projektu będą realizowane działania mające poprawić dostępność do świadczeń medycznych, zwiększyć ich ilość oraz jakość dla wszystkich grup wiekowych, co będzie miało miejsce poprzez: • budowę nowego obiektu przychodni podstawowej opieki zdrowotnej w Nowej Dębie – inwestycja w obiekt i zakup sprzętu, oprogramowania, aparatury medycznej, • dostosowanie wybudowanego obiektu do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, • rozwój usług cyfrowych w zakresie e-zdrowia (m.in.: e-rejestracji), • świadczenie wysokiej jakości usług profilaktycznych i diagnostycznych. Bardzo ważnym wymiarem w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego jest stan zdrowia oraz dostęp do usług opieki zdrowotnej. Stąd też inwestycje w infrastrukturę zdrowotną przyczyniają się do zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz wyrównania szans dostępu do wysokiej jakości opieki medycznej dla mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji. Ponadto starzenie się ludności zamieszkujących ten teren rodzi konieczność zabezpieczenia społeczności w infrastrukturę i wyposażenie w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej.		

Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowa Dęba, partnerzy społeczni i gospodarczy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również pozostali mieszkańcy gminy.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (tabela 7): • w sferze społecznej: 1, 3 – realizacja projektu przyczyni się do świadczenia wysokiej jakości usług świadczeń medycznych, w tym dla osób starszych, z uwagi na zauważalny proces starzenia się społeczeństwa. Lepsza dostępność i jakość usług medycznych mogą być także jedną z przyczyn zmniejszenia migracji osób młodych, szczególnie rodzin z małymi dziećmi; • w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 2, 3 – realizacja projektu przyczyni się do lepszego dostępu do specjalistycznych usług medycznych oraz likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych poprzez dostosowanie rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych do ich potrzeb; • w sferze technicznej: 5 – realizacja projektu przyczyni się do zwiększania powierzchni budynków, w których realizowane są świadczenia medyczne, a tym samym umożliwi lepsze zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w tym zakresie.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. Poprawa standardów i dostępności usług społecznych
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • wzrost jakości i dostępności do świadczeń medycznych; • wzrost efektywności profilaktyki i diagnostyki; • likwidacja barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych; • poprawa stanu zdrowia poprzez dostęp do wysokiej jakości opieki medycznej. Wskaźniki produktu: • Liczba wspartych podmiotów leczniczych (szt.); • Liczba uruchomionych usług on-line. Wskaźniki rezultatu: • Roczna liczba użytkowników nowych placówek opieki zdrowotnej (użytkownicy/rok); • Odsetek mieszkańców korzystających z e-usług (%).
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: • <i>Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców – poprzez rozszerzenie dostępności do wysokiej jakości usług o charakterze publicznym, mających na celu kompleksowe wsparcie osób zamieszkujących obszar rewitalizacji;</i> • <i>Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-sportowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców – poprzez wzrost dostępu do usług publicznych poprawiających komfort życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.</i>

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 2

Nazwa projektu	<i>Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2024–2028
Szacowana wartość	22 000 000 zł	Główne źródło finansowania	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (FEP), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	W ramach projektu będą realizowane działania mające na celu poprawę dostępności do usług publicznych poprzez budowę/modernizację infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych. Przedmiotowy zakres projektu obejmuje: • budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz systemu dróg na Os. Północ. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i budowa lokalnych fragmentów dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą, taką jak: oznakowanie, ciągi pieszo-rowerowe przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom lepszej jakości i komfortu życia oraz kształtowania przyjaznego środowiska zamieszkania. Działania te także zmierzają do utrwalenia ładu przestrzennego. Ponadto przestrzeń zostanie także dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych; • budowę 50 lokalnych wymienników cew oraz rozbudowę kotłowni miejskiej o kocioł gazowy. Dzięki tym działaniom zwiększy się jakość i komfort mieszkańców wspólnot mieszkaniowych poprzez dostęp do ciepłej wody użytkowej • edukacja ekologiczna mieszkańców.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowa Dęba, partnerzy społeczni i gospodarczy		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji.		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (tabela 7): • w sferze społecznej: 1, 3 – realizacja projektu przyczyni się do świadczenia wysokiej jakości usług publicznych w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej, możliwości korzystania z zasobów ciepłej wody użytkowej oraz przyczyni się także do polepszenia komunikacji zarówno zewnętrznej jak i wewnętrznej. Powstała przestrzeń będzie dostosowana do osób niepełnosprawnych i starszych z uwagi na zauważalny proces starzenia się społeczeństwa. Lepsza dostępność i jakość usług publicznych oraz większy komfort mieszkania mogą być także jedną z przyczyn zmniejszenia migracji osób młodych, szczególnie rodzin z małymi dziećmi; • w sferze gospodarczej: 1, 3 – realizacja projektu z uwagi na polepszenie się obsługi komunikacyjnej na wskazanym obszarze może przyczynić się do jego uatrakcyjnienia pod względem inwestycyjnym, a dokładniej do otwierania nowych obiektów działalności usługowej, a w dłuższej perspektywie tworzenia się nowych przedsiębiorstw czy nowych miejsc pracy; • w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1 – realizacja projektu przyczyni się do likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych		

	i starszych poprzez dostosowanie rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych do ich potrzeb; • w sferze technicznej: 1, 2, 4 – realizacja projektu przyczyni się do poprawy obsługi komunikacyjnej, zapewni lepszy dojazd wewnętrzny i zewnętrzny, a także zapewni infrastrukturę towarzyszącą w postaci oznakowania czy ciągów pieszo-rowerowych oraz poprawi efektywność energetyczną budynków; • w sferze środowiskowej: 2 – projekt może przyczynić się do wzrostu ruchu pieszych poprzez zapewnienie bezpieczeństwa na drogach, a tym samym przyczynić się do obniżenia szkodliwych pyłów w powietrzu. Ponadto ze względu na uwzględnienie kotła gazowego jako czystszej źródła energii, przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. Poprawa standardów i dostępności usług społecznych KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • zwiększenie dostępności do infrastruktury komunalnej; • zapewnienie dostępu do czystej wody dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; • polepszenie jakości życia mieszkańców; • poprawa jakości wody pitnej; • wzrost atrakcyjności obszaru rewitalizacji pod względem osiedleńczym; • lepszy poziom komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej; • ograniczenie możliwości przedostania się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i podziemnych; • ochrona środowiska naturalnego; • likwidacja barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych; • wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków. Wskaźniki produktu: • Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę (km); • Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków (km). Wskaźniki rezultatu: • Ludność przyłączona do ulepszonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę (os.); • Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia (os.).
Powiązanie projektu z innymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: • <i>Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych</i> – poprzez rozszerzenie dostępności do wysokiej jakości usług o charakterze publicznym, mających na celu kompleksowe wsparcie osób zamieszkujących obszar rewitalizacji;

	Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-sportowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców – poprzez wzrost dostępności usług publicznych oddziałujących na polepszenie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 3

Zagospodarowanie i adaptacja terenów rekreacyjno-wypoczynkowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców			
Nazwa projektu	Lokalizacja		
	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2025–2028
Szacowana wartość	5 000 000 zł	Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (FEP), Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, programy rządowe, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt polega na kompleksowym, bezpiecznym, funkcjonalnym i estetycznym zagospodarowaniu i/lub zaadaptowaniu (w tym w obiekty małej architektury) przestrzeni publicznych o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym w sposób atrakcyjny dla użytkowników. Zakres obejmuje budowę, modernizację lub adaptację obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych wraz z wyposażeniem na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji. Przedsięwzięcie uwzględni dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach projektu będą realizowane działania zmierzające do rozwoju infrastruktury i usług rekreacyjno-wypoczynkowych dla mieszkańców w celu poprawy komfortu życia na obszarze rewitalizacji. Przedmiotowy zakres projektu obejmuje: zagospodarowanie terenów nad zalewem w Nowej Dębie (przebudowę deptaka, budowę parkingu, remont tarasów widokowych, oznakowanie ścieżek edukacyjnych); stworzenie integracyjnej przestrzeni publicznej poprzez przebudowę placu zabaw Koziołek Matolek w Nowej Dębie i dostosowanie do użytkowania przez dzieci niepełnosprawne, dzieci małe i starsze. Wspieranie inwestycji w tereny zielone i rekreacyjne wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego, a pośrednio będzie ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego. Dbałość o środowisko naturalne i bardziej efektywne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi na obszarze rewitalizacji będzie zapobiegać długofalowo wykluczeniu i marginalizacji tego obszaru oraz będzie sprzyjać tworzeniu miejsca bezpiecznego dla życia mieszkańców.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowa Dęba, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorstwa		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również pozostali mieszkańcy gminy.		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (tabela 7): w sferze społecznej: 1, 3, 4 – realizacja projektu przyczyni się do powstania miejsca do wypoczynku, w szczególności jest to ważne dla rodzin z dziećmi. Jest to także istotne z punktu widzenia dużej migracji osób młodych do większych ośrodków, gdzie mają dostęp do terenów relaksu. Zagospodarowanie tego terenu może być jednym z czynników		

	zatrzymania młodych ludzi w gminie. Tereny wypoczynkowe są także istotne dla osób starszych, których populacja zwiększa się na obszarze rewitalizacji. Bezpieczny deptak, trasy widokowe pozwolą tej grupie na spędzanie czasu na świeżym powietrzu, a także zmniejszą izolację tych osób. Przedsięwzięcia i spotkania realizowane na tym terenie mogą przyczynić się do wzrostu zaangażowania społecznego mieszkańców. Ścieżki edukacyjne powstałe na tym terenie będą mieć szczególne znaczenie dla dzieci poprzez możliwość zdobywania wiedzy poprzez zabawę; • w sferze gospodarczej: 1, 2, 3 – realizacja projektu z uwagi na polepszenie się atrakcyjności terenów na wskazanym obszarze może przyczynić się do wzrostu jego zainteresowaniem pod względem inwestycyjnym, wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizowanego, otwierania nowych obiektów działalności usługowej, uatrakcyjnienia ofert pracy i pojawienia się ofert pracy spoza branży przemysłu; • w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1 – realizacja projektu przyczyni się do likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych poprzez dostosowanie rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych do ich potrzeb; • w sferze technicznej: 1, 2, 3 – realizacja projektu przyczyni się do pojawienia się infrastruktury w postaci deptaka, parkingu, wyremontowanych taras widokowych, ścieżek edukacyjnych; • w sferze środowiskowej: 1, 2 – rozwój terenów zielonych przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. Poprawa standardów i dostępności usług społecznych KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego CEL REWITALIZACJI 2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • rozwój oferty rekreacyjnej i spędzania czasu wolnego; • wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca wypoczynku i zamieszkania; • poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych; • likwidacja barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych; • poprawa jakości życia mieszkańców; • wykorzystanie dziedzictwa naturalnego; • wzrost aktywności społecznej oraz gospodarczej mieszkańców; • poprawa ładu przestrzennego; • wzrost aktywizacji społecznej i integracji mieszkańców. Wskaźniki produktu: • Powierzchnia objęta rewitalizacją (ha); • Długość nowych lub przebudowanych deptaków (km); • Powierzchnia nowych/zmodernizowanych parkingów (m²); • Długość wyremontowanych tras widokowych (km); • Długość oznaczonych ścieżek edukacyjnych (km).

	Wskaźniki rezultatu: • Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej infrastruktury (os.).
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: • <i>Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców</i> – poprzez rozszerzenie dostępności do wysokiej jakości usług o charakterze publicznym, mających na celu kompleksowe wsparcie osób zamieszkujących obszar rewitalizacji; • <i>Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych</i> – poprzez ułatwienie dostępu do usług publicznych oddziałujących na poprawę jakości życia osób zamieszkujących obszar rewitalizacji; • <i>Lepsze kompetencje – lepsza praca</i> – poprzez wzrost aktywności społecznej osób zamieszkujących obszar rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 4

Lepsze kompetencje – lepsza praca			
Nazwa projektu			
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2025–2029
Szacowana wartość	2 000 000 zł	Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia (FEP), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	W ramach projektu będzie przeprowadzona zindywidualizowana aktywizacja społeczno-zawodowa. Zakres projektu obejmować będzie: • spotkania indywidualne i grupowe z doradcą zawodowym, które będą dotyczyć poradnictwa zawodowego, określenia predyspozycji, zdobycia umiejętności autoprezentacji, wyboru odpowiedniego kursu zawodowego, nauki sporządzania dokumentów aplikacyjnych; • spotkania indywidualne z psychologiem mające na celu lepsze radzenie sobie ze stresem, przezwyciężenie bierności, wzrost poczucia własnej wartości i nabycie umiejętności radzenia sobie z emocjami; • kursy zawodowe dostosowane do lokalnego rynku pracy będące odpowiedzią na potrzeby uczestników projektu ustalone na spotkaniu z doradcą zawodowym; • staże zawodowe realizowane w celu zdobycia doświadczenia zawodowego; • podnoszenie kompetencji mieszkańców, w tym cyfrowych i naukę w zakresie możliwości pracy zdalnej i prowadzenia biznesu on-line.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Nowa Dęba, Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu, partnerzy społeczni i gospodarczy		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji.		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (tabela 7): • w sferze społecznej: 1, 2, 3, 4, 5 – realizacja projektu przyczyni się do pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz rozwoju kompetencji społecznych; • w sferze gospodarczej: 1, 2, 3, 4 – realizacja projektu przyczyni się do pobudzenia aktywności zawodowej mieszkańców, wzrostu przedsiębiorczości, nabycia nowych kompetencji zawodowych, uatrakcyjnienia ofert pracy i pojawienia się ofert pracy spoza branży przemysłu.		

Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost ich dochodów
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • wzrost szans na zatrudnienie; • pobudzenie aktywności społecznej; • pobudzenie aktywności zawodowej; • włączenie do życia społecznego osób zagrożonych marginalizacją. Wskaźniki produktu: • Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (os.). Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (os.).
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: • <i>Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-sportowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców – poprzez wzrost aktywności społecznej osób zamieszkujących obszar rewitalizacji;</i> • <i>Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców – poprzez poprawę jakości życia osób zamieszkujących obszar rewitalizacji;</i> • <i>Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych – poprzez poprawę jakości życia osób zamieszkujących obszar rewitalizacji.</i>

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie projekty zostały zweryfikowane w trybie partycypacji społecznej. Pierwszy etap polegał na przeprowadzeniu otwartego naboru pomysłów na projekty, jakie można przeprowadzić w ramach rewitalizacji. Można je było składać do Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba przy pomocy fiszek projektowych dostępnych na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w budynku urzędu. Założenia samego Gminnego Programu Rewitalizacji, jak i elementów projektu konsultowano z interesariuszami podczas otwartych spotkań konsultacyjnych oraz podczas posiedzeń Komitetu Rewitalizacji. Opisanie powyżej projekty podstawowe są kluczowe dla osiągnięcia celów rewitalizacji i przedstawionej po niej wizji obszaru. Odpowiadają one na potrzeby tego obszaru, które wynikają z problemów i potencjałów przedstawionych w pogłębionej diagnozie obszaru. Efekt synergii jest możliwy do osiągnięcia tylko poprzez kompleksowe działania obejmujące wszystkie sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Wyznaczony obszar rewitalizacji posiada potencjał w postaci terenów rekreacyjnych, zaplecza kulturowego i infrastruktury przemysłowej, co zostanie wykorzystane w działaniach rewitalizacyjnych. Ze względu na zidentyfikowane potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji ma to istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Ponadto działania podejmowane w wyniku rewitalizacji

zmierzające do wyeliminowania negatywnych zjawisk na tym obszarze, nie tylko poprawią warunki życia mieszkańców obszaru zdegradowanego, ale będą oddziaływać również na teren całej gminy i przyczynią się do wzrostu jakości życia jej mieszkańców. Takie podejście sprawia, że rewitalizacja stanowi jeden z elementów rozwoju gminy. Spójne i kompleksowe działania dotyczące podniesienia dostępności i jakości usług publicznych, modernizacji i budowy infrastruktury mają podnieść poziom życia mieszkańców, a także oddziaływać na wzrost atrakcyjności osiedleńczej tego miejsca. Ponadto szeroki zakres proponowanych projektów, w które mają zaangażować się różni interesariusze, pozytywnie wpłynie na ich zwiększenie zainteresowania sprawami lokalnymi. Zadania społeczne i inwestycyjne realizowane będą przez różne podmioty z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, a współfinansowane będą z różnych źródeł zewnętrznych i niewątpliwie przyczynią się do realizacji wizji: *Obszar rewitalizacji przyjazną przestrzenią do życia i rozwoju aktywnych mieszkańców.*

W tabeli 13 przedstawione zostały potencjalne planowane i alternatywne źródła finansowania projektów podstawowych.

Tabela 13 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Planowane źródło finansowania	Alternatywne źródło finansowania
1.	Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027 (FEP), Krajowy Plan Odbudowy, budżet gminy	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027, środki krajowe, np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, środki prywatne
2.	Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027 (FEP), budżet gminy	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021–2027, środki krajowe, np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, środki prywatne
3.	Zagospodarowanie i adaptacja terenów rekreacyjno-wypoczynkowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027 (FEP), Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, programy rządowe, budżet gminy	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021–2027, Krajowy Plan Odbudowy, środki prywatne
4.	Lepsze kompetencje – lepsza praca	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027 (FEP), budżet gminy	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027, środki prywatne

Źródło: Opracowanie własne

2.2.Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 14). Realizują one określone kierunki działań mające na celu eliminację bądź ograniczenie negatywnych zjawisk, które powodują różne sytuacje kryzysowe na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Rolą uzupełniających przedsięwzięć jest także wzmocnienie zaplanowanych efektów przeprowadzanego procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

Tabela 14 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań	Potrzeby rewitalizacyjne
1.	Utworzenie miejsca pielęgnującego dziedzictwo kulturowe w Nowej Dębce	Projekt przewiduje utworzenie Muzeum Regionalnego w oparciu o budynek Willi Szyppowskiego. Zakres przedmiotowy projektu obejmuje: • remont elewacji i dachu, wymianę okien, remont wnętrza; • modernizację otoczenia willi.	CEL 1. Kierunek działania 1.1 CEL 2. Kierunek 2.1	• Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Uporządkowanie i stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców.
2.	Modernizacja kanalizacji deszczowej w Nowej Dębce	Projekt przewiduje modernizację kanalizacji deszczowej miasta metodą bezwykopową.	CEL 1. Kierunek działania 1.2	• Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców; • Zatrzymanie degradacji technicznej i poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych.
3.	Modernizacja układu komunikacyjnego ułatwiająca transport i komunikację wewnętrzną oraz zewnętrzną w Nowej Dębce	Projekt przewiduje modernizację połączeń drogowych na obszarze rewitalizacji. Zakres przedmiotowy projektu obejmuje: • przebudowę drogi gminnej na ul. Krasickiego na długości 900 mb wraz z kanalizacją burzową; • przebudowę drogi gminnej na ul. Cmentarnej na długości 620 mb; • przebudowę dróg i budowę miejsc parkingowych na ul. Kościuszki w rejonie bloków 106–108. • ulicę Niżańską.	CEL 1. Kierunek działania 1.2	• Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych.
4.	Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców	Projekt przewiduje wspieranie integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz zachęcanie ich do aktywności społecznej. Zakres przedmiotowy projektu obejmuje:	CEL 1. Kierunek działania 1.2 CEL 2. Kierunek działania 2.1	• Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji;

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

	obszaru rewitalizacji	organizację i/lub wsparcie różnego rodzaju wydarzeń, imprez, zajęć opartych o dziedzictwo kulturowe, naturalne, historyczne; organizację przedsięwzięć związanych ze zdrowym trybem życia i ekologią.		Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pracę na rzecz poprawy lokalnego otoczenia, ich partycypacja, a także zaangażowanie; w procesy związane z rewitalizacją; Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
5.	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców obszaru rewitalizacji	Projekt przewiduje integrację międzypokoleniową mieszkańców obszaru rewitalizacji ze względu na starzejące się społeczeństwo. Zakres przedmiotowy projektu obejmuje: organizację przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, rozrywkowym, rekreacyjnym na obszarze rewitalizacji, skierowaną do mieszkańców obszaru rewitalizacji (z możliwością korzystania również przez pozostałych mieszkańców gminy); organizację festynów, pikników integrujących seniorów z osobami młodymi; spotkania edukacyjne dotyczące zdrowia, procesu starzenia się, profilaktyki, chorób cywilizacyjnych oraz poradnictwo przedemerytalne i emerytalne.	CEL 1. Kierunek działania 1.1 CEL 2. Kierunek działania 2.1	Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji; Ułatwienie udziału w życiu społecznym dla osób starszych; Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pracę na rzecz poprawy lokalnego otoczenia, ich partycypacja, a także zaangażowanie; w procesy związane z rewitalizacją.
6.	Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji	Projekt przewiduje stworzenie systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji. Zakres przedmiotowy projektu obejmuje: wsparcie indywidualne i grupowe związane z możliwościami zewnętrznego finansowania projektów na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej;	CEL 2. Kierunek działania 2.2	Pobudzenie przedsiębiorczości i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji; Wzrost dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

		wsparcie merytoryczno-finansowe mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć swoją działalność gospodarczą.		
7.	Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej w Nowej Dębie	Projekt przewiduje kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej znajdujących się na obszarze rewitalizacji. Przedmiotowy zakres projektu obejmuje: ocieplenie budynków; wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; przebudowę systemów grzewczych; instalację systemów OZE i urządzeń energooszczędnych. Projekty będą rezultatem przeprowadzonego audytu efektywności energetycznej.	CEL 1. Kierunek działania 1.2	Zatrzymanie degradacji technicznej i poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych; Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza.

Źródło: Opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* mają charakter kompleksowy. Podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, a także pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W celu osiągnięcia synergii pomiędzy poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zapewniono ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w niniejszym programie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji: Miasto Nowa Dęba i os. Broniewskiego. Na tym obszarze zlokalizowane są funkcje centrotwórcze oraz charakteryzuje go duży potencjał i znaczenie dla rozwoju gminy. Z tego też względu zasięg oddziaływania realizowanych projektów będzie większy i efektywniejszy oraz obejmie teren całej gminy. Współgranie projektów podstawowych i uzupełniających oraz zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoli na osiągnięcie efektu rewitalizacji widocznego na całym obszarze i uniknięcie wybiórczości inwestycji (tzw. „worka przypadkowych projektów”). Wdrażane zindywidualizowane działania rewitalizacyjne będą dopełniać się także przestrzennie, co spowoduje widoczność efektów ich realizacji na całym obszarze objętym kryzysem, a nie tylko punktowo, w pojedynczych miejscach. Projekty/przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. Z tego względu w niniejszym dokumencie zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, tj. wykluczenie społeczne, konflikty międzyludzkie czy „dziedziczenie biedy”. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka konstrukcja powinna oddziaływać na wzrost aktywności społecznej

i integracji społeczności lokalnej (także międzypokoleniowej) obszaru przy korzystaniu ze wspólnych zasobów i walorów przestrzennych, a także kapitału społecznego.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty/przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające zawarte w niniejszym dokumencie stanowią spójną odpowiedź na zróżnicowane, zdiagnozowane problemy we wszystkich sferach. Wykorzystują one także potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji w obszarze kapitału społecznego, zasobów naturalnych i lokalnego dziedzictwa kulturowego. Zostało to wykazane w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty/przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Przede wszystkim takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W tym przypadku spowodowane są one głównie kumulacją wykluczenia społecznego, starzenia się lokalnego społeczeństwa, niskiej aktywności społecznej oraz niewykorzystaniem potencjałów obszaru. Z tego względu wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest także określenie pożądanego stanu do jakiego ma doprowadzić na danym obszarze realizacja projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Z tego względu została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji), uwzględniająca uwarunkowania i zasoby wewnętrzne obszaru, tj. budynki, obiekty, przestrzeń użyteczności publicznej, ukształtowanie terenu, zasoby naturalne. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 15, gdzie przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 7).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale 3. części III. niniejszego dokumentu.

Tabela 15 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA KIERUNKI	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁAŃ	DZIAŁANIA PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	Tworzenie sprzyjających warunków do aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.1	1, 3	1, 4, 5
		Cel rewitalizacji 2	2.1		
	Ułatwienie udziału w życiu społecznym dla osób starszych	Cel rewitalizacji 1	1.1	1, 3	5
Cel rewitalizacji 2		2.1			
	Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w pracę na rzecz poprawy lokalnego otoczenia, ich partycypacja, a także zaangażowanie w procesy związane z rewitalizacją	Cel rewitalizacji 2	2.1	4	4, 5
GOSPODARCZA	Pobudzenie przedsiębiorczości i rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 2	2.2	4	6
	Wzrost dochodów mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 2	2.2	4	6
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych	Cel rewitalizacji 1	1.2	2, 3	3
	Uporządkowanie i stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców	Cel rewitalizacji 1	1.2	2, 3	1
		Cel rewitalizacji 2	2.1		
	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i zwiększenie dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej dla mieszkańców	Cel rewitalizacji 1	1.2	2	2

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

TECHNICZNA	Zatrzymanie degradacji technicznej i poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych	Cel rewitalizacji 1	1.2	2	2, 7
	Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza	Cel rewitalizacji 1	1.2	2	7
ŚRODOWISKOWA	Uporządkowanie zieleni urządzonej na terenach publicznych	Cel rewitalizacji 1	1.1	3	-
	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Cel rewitalizacji 1	1.2	-	4
		Cel rewitalizacji 2	2.1		

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba przy pomocy pracowników Referatu Organizacyjnego oraz Referatu Inwestycji i Rozwoju. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. Jeśli zaistnieje potrzeba wsparcia merytorycznego ww. referatu, to wszyscy pracownicy Urzędu oraz kierownicy jednostek organizacyjnych są zobowiązani do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji. Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania mogą wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba, powołany został Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji Zarządzeniem nr 837/2022 Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba zachowuje ciągłość programową w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2014–2020, a także komplementarnymi projektami społecznymi planowanymi do wdrażania w ramach polityki spójności 2021–2027. Ma to duże znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2014–2020 samorząd gminy zrealizował projekty podnoszące poziom infrastruktury oraz z zakresu rozwiązywania problemów w sferze społecznej, które miały na celu podniesienie poziomu życia mieszkańców (tabela 16). Można uznać to za początek działań rewitalizacyjnych. Projekty te zrealizowane zostały przez Gminę Nowa Dęba, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie, Samodzielny

Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej.

Zrealizowane projekty stanowią podstawę do ich kontynuacji lub/i rozwinięcia w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz w wyniku realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030*. Planowane jest ich rozwinięcie w zakresie podnoszenia aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, a także rozwijania usług publicznych dostosowanych do struktury wiekowej mieszkańców.

Tabela 16 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Nowa Dęba

Lp.	Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie z EU [zł]	Źródło finansowania	Perspektywa
1.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury do odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz rozbudowa sieci wodociągowej w aglomeracji Nowa Dęba	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	37 563 342,85	19 506 196,10	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	2014–2020
2.	Budowa placu zabaw nad Zalewem w Nowej Dębie	Gmina Nowa Dęba	171 896,02	89 092,44	Program Operacyjny Ryby	2014–2020
3.	Budowa oświetlenia wraz z monitoringiem terenu Zalewu w Nowej Dębie	Gmina Nowa Dęba	501 075,32	200 000,00	Program Operacyjny Ryby	2014–2020
4.	Rozwój Instalacji OZE w instytucjach publicznych na terenie Gminy Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	1 032 000,51	713 171,06	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	2014–2020
5.	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gmin – projekt parasolowy	Gmina Nowa Dęba	2 733 316,95	1 715 675,50	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	2014–2020
6.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	Gmina Nowa Dęba	4 472 020,49	3 128 705,00	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	2014–2020
7.	Utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w przedszkolu nr 5 im. Misia Uszatka w Nowej Dębie	Gmina Nowa Dęba	307 525,00	276 772,00	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020	2014–2020

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

8.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele rekreacyjne poprzez budowę kortów tenisowych na działce gminnej 235 obr. Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	847 548,96	280 490,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020	2014–2020
9.	Adaptacja pomieszczeń Krytej Pływalni na cele rekreacyjne	Gmina Nowa Dęba	79 052,62	79 052,62	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020	2014–2020
10.	Zagospodarowanie skweru przy ul. 1 Maja w Nowej Dębce z przeznaczeniem na rewitalizację fontanny	Gmina Nowa Dęba	261 920,96	88 445,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020	2014–2020
11.	Budowa placu zabaw zlokalizowanego w Nowej Dębce	Gmina Nowa Dęba	82 201,42	38 000,00	Program Operacyjny Ryby	2014–2020
12.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, gmina Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	4 135 205,93	2 689 478,72	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	2014–2020
13.	Poprawa zaopatrzenia w wodę i jej jakości dla gminy Nowa Dęba – etap II	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o.	4 230 734,39	1 556 230,45	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	2014–2020
14.	Rozwój Instalacji OZE w instytucjach publicznych na terenie Gminy Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	789 925,17	540 249,95	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	2014–2020
15.	Organizacja czasu wolnego interesariuszy rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba poprzez utworzenie świetlicy	Gmina Nowa Dęba/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębce	262 228,03	222 893,82	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	2014–2020

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

16.	Dobudowa Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii do budynku nr 1 Szpitala – Podniesienie jakości i dostępu do świadczonych usług medycznych SPZZOZ w Nowej Dębie	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie	8 280 262,04	6 511 748,22	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	2014–2020
17.	Utworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego w Przedszkolu nr 5 im. Misia Uszatka w Nowej Dębie	Gmina Nowa Dęba	307 525,00	261 396,25	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	2014–2020
18.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Nowej Dębie	Gmina Nowa Dęba	3 635 937,77	1 230 490,69	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	2007–2013
19.	Budowa krytej pływalni w ramach Regionalnego Centrum Rekreacji i Rehabilitacji w Nowej Dębie, ul. Kościuszki 14	Gmina Nowa Dęba	11 562 473,28	2 649 049,11	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	2007–2013
20.	Przebudowa Samorządowego Ośrodka Kultury w Nowej Dębie wraz z termomodernizacją filii w Cyganach	Gmina Nowa Dęba	5 883 471,50 zł	917 560,51 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	2007–2013
21.	Poprawa funkcjonalności wizerunku miasta Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	8 473 226,95	5 095 826,17	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	2007-2013
22.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Nowej Dębie, wymiana wybranych odcinków sieci wodociągowej, rozbudowa i modernizacja sieci na terenie Gminy Nowa Dęba – etap I	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkalnej Spółka z o.o. w Nowej Dębie	8 677 031,86	4 558 269,10	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	2007–2013
23.	Czas na aktywność w gminie Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba/Miejsko-Gminny	1 453 261,72	1 235 272,46	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	2007–2013

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

		Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Dębie				
24.	Indywidualizacja nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych w gminie Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	294 313,80	250 166,73	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	2007–2013
25.	Opracowanie i wdrożenie planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Nowa Dęba	Gmina Nowa Dęba	44 500,00	37 825,00	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	2007–2013
26.	Poprawa jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych w zakresie onkologii w SPZ ZOZ w Nowej Dębie	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie	2 967 313,86	2 028 859,70	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	2007–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie oraz portalu Ministerstwa Rozwoju – Mapa Dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Po przeprowadzonej analizie stwierdzono, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Ponadto wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale 4. części III., dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu. Określono tam na poziomie poszczególnych przedsięwzięć szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania. Zaangażowanie środków publicznych (środki własne gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) umożliwi integrację finansową zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających. Poszczególne projekty podstawowe i uzupełniające realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo i odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR do zapisów dokumentu strategicznego i planistycznego ⁷
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	<i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>	<i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.</i> <i>Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nie umocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu.</i> <i>Założenia niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w większość celów wskazanych w Agendzie, przy czym największa spójność występuje pomiędzy:</i> <i>• Cel 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie;</i> <i>• Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;</i> <i>• Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie;</i> <i>• Cel 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt;</i> <i>• Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie;</i>

⁷ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

		• <i>Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;</i> • <i>Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność;</i> • <i>Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu;</i> • <i>Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;</i> • <i>Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej;</i> • <i>Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu.</i> Spójność założeń GPR z wyżej wymienionymi celami, przejawia się bezpośrednio lub pośrednio we wszystkich jego celach: 1. Cel rewitalizacji 1 <i>Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców</i> – spójność w szczególności z celami: 1, 3, 7, 9, 11, 13, 15 Agendy; 2. Cel rewitalizacji 2 <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców</i> – spójność w szczególności z celami: 2, 4, 5, 8, 16 Agendy.
2.	Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021–2027 w Polsce	Umowa Partnerstwa określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Dokument ten zawiera 6 celów, są to: • <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;</i> • <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;</i> • <i>Lepiej połączona Europa;</i> • <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym;</i> • <i>Europa bliższa obywatelom</i> • <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków.</i> Proces rewitalizacji wpisuje się wprost w cel polityki 5 <i>Europa bliższa obywatelom</i>: szczególnym rodzajem działań podejmowanych w ramach CP5 będzie kontynuacja procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Wspierane będą kompleksowe, zintegrowane działania na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. W Umowie Partnerstwa określono oczekiwane rezultaty interwencji w ramach poszczególnych celów. Jednym z rezultatów przewidzianych w ramach CP5 jest przyczynienie się działań związanych z rewitalizacją do zmniejszenia problemów społecznych i gospodarczych w obszarach zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji. Realizacja celu poprawi także bezpieczeństwo przestrzeni

		publicznych i zdolności samorządu lokalnego do współpracy w zakresie polityki bezpieczeństwa oraz reagowania na różnego rodzaju zagrożenia w przestrzeni publicznej. Wszystkie założone cele i kierunki działań w niniejszym GPR są spójne i zgodne z zapisami Umowy Partnerstwa i wpisują się szczególnie w Cel Polityki 5.
3.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Głównym celem <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i> (SOR) jest: <i>tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym</i>. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu. Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia SOR, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszego GPR: I. <i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i> <i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem rewitalizacji 2: <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców – kierunek działania 2.2: Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost ich dochodów.</i> II. <i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</i> <i>Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i> <i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania. Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem rewitalizacji 1: <i>Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców – kierunek działania 1.1: Poprawa standardów i dostępności usług społecznych oraz kierunek działania: 1.2 Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego.</i> III. <i>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</i> <i>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</i> <i>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</i> <i>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</i>

		<i>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem rewitalizacji 2: <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców – kierunek działania 2.1: Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej oraz kierunek działania 2.2: Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost ich dochodów.</i>
4.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów SOR w wymiarze terytorialnym. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:</i> <i>I. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;</i> <i>II. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;</i> <i>III. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.</i> W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, <i>Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030</i> wykazuje najsilniejszą komplementarność z celem 1 <i>Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</i>, kierunkiem działania 1.4. <i>Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</i>, który to odnosi się wprost do działań rewitalizacyjnych. Niniejszy Program rewitalizacji wskazuje także komplementarność z innymi celami KSRR w odniesieniu do celów rewitalizacji: • Celu rewitalizacji 2. <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców</i>, z celem 2 KSRR <i>Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</i>, kierunkiem działania 2.1. <i>Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</i> oraz kierunkiem działania 2.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym</i>; • Celu rewitalizacji 1. <i>Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców</i>, z celem 3 KSRR <i>Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</i>, kierunkiem działania 3.3. <i>Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych</i>.
5.	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	W systemie dokumentów strategicznych <i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)</i> stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i>, został przeniesiony wprost z SOR. Cele szczegółowe zostały doprecyzowane i określone w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska: <i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i> <i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i> <i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i> Na cele te w sposób bezpośredni lub pośredni odpowiadają w szczególności następujące cele i kierunki działań GPR:

		Cel rewitalizacji 1 <i>Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców</i>, kierunek działania 1.1: <i>Poprawa standardów i dostępności usług społecznych</i> oraz kierunek działania: 1.2: <i>Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego.</i>
6.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030	Gminny Program Rewitalizacji w myśl ustawy jest programem rozwiązującym przede wszystkim problemy społeczne, jednakże cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi GPR jest najmocniej powiązany to: <i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:</i> 1.1. <i>Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami;</i> 1.2. <i>Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.</i> <i>Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich:</i> 2.1. <i>Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,</i> 2.2. <i>Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury,</i> 2.3. <i>Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,</i> 2.4. <i>Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, że jednym z celów GPR jest <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców</i> (cel rewitalizacji 2) – cel ten wpisuje się w powyższe założenia. Wdrożenie GPR przyczyni się do zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne, a także będzie sprzyjać włączeniu społecznemu.
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
7.	Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Wizja województwa podkarpackiego: <i>W 2030 roku województwo podkarpackie to obszar innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, odpowiedzialnie wykorzystujący wewnętrzne potencjały i zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców we wszystkich subregionach oraz lider rozwoju wśród województw makroregionu Polski Wschodniej i aktywny uczestnik relacji transgranicznych.</i> Cel główny strategii – <i>Odpowiedzialne i efektywne wykorzystanie zasobów endo- i egzogenicznych regionu, zapewniające trwałe, zrównoważone i terytorialnie równomierny rozwój gospodarczy oraz wysoką jakość życia mieszkańców województwa.</i> Rewitalizacja w Gminie Nowa Dęba jest szczególnie spójna z następującymi elementami struktury celów <i>Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030</i>: Cel główny obszaru tematycznego 4. <i>Dostępność usług:</i> Priorytet: 4.2. <i>Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych:</i> Kierunek działania: 4.2.2. <i>Aktywizacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych.</i> W <i>Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030</i> wskazano, że: <i>nierównomierne tempo rozwoju poszczególnych obszarów jest dostrzegalne także na poziomie lokalnym. Szczególnym wyzwaniem jest aktywizacja obszarów zdegradowanych, które wymagają nadania im nowych funkcji, w celu ożywienia społeczno-gospodarczego. Do wyrównywania szans takich obszarów, wykorzystana zostanie rewitalizacja, która jest kompleksowym procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych przez</i>

		adekwatne zintegrowane działania społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenne lub techniczne lub środowiskowe. Ze względu na swoją kompleksowość, podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji są gminne/lokalne programy rewitalizacji.
8.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego	W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (PZPWP): kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, stanowiące podstawę prowadzenia polityki przestrzennej samorządu województwa, zostały wskazane w zakresie następujących dziedzin: 1. Osadnictwo – kierunek rozwoju: <i>Poprawa spójności funkcjonalnoprzestrzennej systemu osadniczego województwa;</i> 2. Środowisko – kierunki rozwoju: <i>Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów, Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków, a także Ochrona dziedzictwa kulturowego;</i> 3. Infrastruktura społeczno-gospodarcza – kierunki rozwoju: <i>Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa, a także Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego;</i> 4. Komunikacja – kierunek rozwoju: <i>Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa;</i> 5. Infrastruktura techniczna – kierunki rozwoju: <i>Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa, Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej, Rozwój systemu gospodarki odpadami oraz Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;</i> 6. Obronność i bezpieczeństwo państwa – kierunek rozwoju: <i>Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa.</i> W PZPWP wskazano, że na terenie województwa podkarpackiego znajduje się 12 obszarów funkcjonalnych. Gmina Nowa Dęba należy do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tarnobrzeg (MOF Tarnobrzeg). Lider obszaru – miasto Tarnobrzeg i cztery gminy partnerskie: Nowa Dęba, Baranów Sandomierski, Grębów i Gorzyce będą współdziałać celem realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Tarnobrzeg. Priorytetem rozwojowym obszaru jest: Integracja ośrodka subregionalnego z jego obszarem funkcjonalnym w celu rozwoju potencjału gospodarczego oraz poprawy warunków życia mieszkańców. Funkcje rozwojowe obszaru: podstawowa – usługowa, oraz towarzysząca – rekreacyjno-turystyczna, produkcyjna. Do wiodących kierunków zagospodarowania MOF Tarnobrzeg należy: • <i>wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka subregionalnego stymulującego rozwój obszaru funkcjonalnego oraz jego relacji ze Stalową Wolą i Sandomierzem;</i> • <i>rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;</i> • <i>poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym i krajowym;</i> • <i>rozwój niektórych usług wyższego rzędu;</i> • <i>rozwój różnych form rekreacji, usług turystycznych i usług kultury.</i> W PZPWP wskazano, że dla zachowania i ochrony współczesnego dziedzictwa za istotne uznaje się m.in.: <i>objęcie ochroną wartościowych obiektów i założeń związanych z powstaniem Centralnego Okręgu Przemysłowego i rozwijanych po II Wojnie Światowej w ramach urbanizacji i industrializacji regionu, w tym obiektów i założeń powstałych w okresie socrealizmu, przede wszystkim w Stalowej Woli oraz m.in. w takich miejscowościach jak: Mielec, Nowa Dęba, Nowa Sarzyna, Pustków oraz Rzeszów.</i>

		Gmina Nowa Dęba należy także do Obszaru Funkcjonalnego Innowacyjnego Przemysłu. Obszar zajmuje powierzchnię ok. 4 475,3 km² (ok. 25% pow. województwa). OFIP obejmuje tereny centralnej i północnej części województwa (Nizinę Nadwiślańską, Dolinę Dolnego Sanu, Dolinę Dolnej Wisłoki, Równinę Tarnobrzeską, Płaskowyż Kolbuszowski i Pradolinę Podkarpacką). Obszar obejmuje 6 miast, 11 gmin miejsko-wiejskich oraz 23 gminy wiejskie. W obrębie OFIP znajdują się miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych: MOF Tarnobrzeg, MOF Stalowa Wola oraz MOF Mielec. Priorytet rozwojowy obszaru to: Rozwój przemysłu nowoczesnych technologii, a do funkcji rozwojowych należą: podstawowe – przemysłowa, usługowa oraz towarzyszące – rolnicza, turystyczna. Do wiodących kierunków zagospodarowania OFIP należy: • <i>rozwój bazy innowacyjnego przemysłu;</i> • <i>rozwój drobnej przedsiębiorczości;</i> • <i>rozwój funkcji metropolitalnych Rzeszowa;</i> • <i>wzmocnienie roli miast jako ośrodków kreujących wysoką jakość życia mieszkańców;</i> • <i>rozbudowa infrastruktury technicznej i transportowej;</i> • <i>rozbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej;</i> • <i>rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe;</i> • <i>rozwój produkcji rolnej oraz bazy przetwórstwa rolno-spożywczego;</i> • <i>rozwój gospodarki leśnej oraz bazy przetwórstwa drewna.</i>
9.	Strategia Rozwoju Powiatu Tarnobrzeskiego na lata 2021–2027	Wizja Strategii: Powiat tarnobrzeski w roku 2027 jest powiatem bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem do życia, dbającym o potrzeby mieszkańców oraz stale rozwijającym się obszarem tworzącym dogodne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną i sprzyjającym środowiskiem dla turystyki. W Strategii Rozwoju Powiatu Tarnobrzeskiego na lata 2021–2027 określono 4 cele strategiczne, a w ramach nich po 3 priorytety i cele operacyjne. Te, z którymi najmocniej korelują założenia GPR, to: I. Cel strategiczny I: <i>Powiat innowacyjny otwarty na nowych inwestorów i przedsiębiorców ze wsparciem dla lokalnych branż firmowych, nastawiony na rozwój gospodarczy.</i> Priorytet I.1 <i>Lokalna przedsiębiorczość,</i> Cel operacyjny: <i>Ułatwienie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.</i> II. Cel strategiczny II: <i>Sprawny system powiązań transportowych i komunikacyjnych, transformacja usług administracji publicznej, poprawa jakości systemu informacyjnego, modernizacja budynków użyteczności publicznej.</i> Priorytet I.1 <i>Infrastruktura drogowa,</i> Cel operacyjny: <i>Poprawa jakości dróg powiatowych i gminnych w powiecie tarnobrzeskim na rzecz zwiększenia jego dostępności komunikacyjnej.</i> Priorytet I.2 <i>Modernizacja budynków użyteczności publicznej,</i> Cel operacyjny: <i>Działania podejmowane w kierunku poprawy jakości funkcjonowania budynków użyteczności publicznej.</i> III. Cel strategiczny III: <i>Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu, zwiększenie dostępności do oferty kulturowej, usprawniony system jakości usług ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.</i> Priorytet I.1 <i>Aktywne społeczeństwo,</i> Cel operacyjny: <i>Poszerzenie oferty rekreacyjnej i kulturowej dla mieszkańców.</i>

		Priorytet I.2 <i>Modernizacja szkół</i>, Cel operacyjny: <i>Poprawa jakości kształcenia i stworzenie sprzyjających warunków edukacyjnych.</i> Priorytet I.3 <i>Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo publiczne</i>, Cel operacyjny: <i>Udoskonalenie systemu usług zdrowia publicznego oraz aktywne działania w kierunku bezpieczeństwa publicznego.</i> IV. Cel strategiczny IV: <i>Zapewnienie wysokiej jakości środowiska naturalnego.</i> Priorytet I.1 <i>Ochrona przyrody</i>, Cel operacyjny: <i>Dbalność o ochronę dziedzictwa przyrodniczego poprzez zrównoważone korzystanie z jego zasobów.</i> Priorytet I.2 <i>Przestrzeń do życia i czyste powietrze</i>, Cel operacyjny: <i>Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza i planowanie zagospodarowania terenów zielonych.</i> Priorytet I.3 <i>Ekologia</i>, Cel operacyjny: <i>Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i racjonalizacja gospodarki odpadami.</i> Zarówno <i>Strategia Rozwoju Powiatu Tarnobrzskiego na lata 2021–2027</i>, jak i <i>Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030</i> kładą nacisk na silną wspólnotę mieszkańców oraz wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców, a także zapewnienie czystego i zdrowego środowiska naturalnego.
POZIOM LOKALNY		
10.	<i>Strategia Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030</i>	Wizja: <i>Gmina Nowa Dęba atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym z silnym ośrodkiem miejskim wykorzystującym potencjał jednostki wojskowej.</i> Misja: <i>Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i aktywności społecznej poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów w celu zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców.</i> W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, w Strategii sformułowano wizję, misję, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich po dwa cele operacyjne. Do celów operacyjnych zostały przyporządkowane kierunki działań wyznaczające obszary, w ramach których będą realizowane zadania. Kierunki działań ze Strategii, które najmocniej korelują z założeniami GPR, to: 1.1.1 <i>Tworzenie miasta kompaktowego;</i> 1.2.1 <i>Kompetencje mieszkańców;</i> 2.1.1 <i>Budowanie partnerstw międzysektorowych;</i> 2.1.2 <i>Wspieranie inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców;</i> 2.2.1 <i>Rozwój usług publicznych;</i> 2.2.2 <i>Zagospodarowanie czasu wolnego;</i> 3.1.1 <i>Ograniczenie niskiej emisji;</i> 3.2.1 <i>Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej.</i> W Strategii określono obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, czyli obszary, które ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze, mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy. Za taki obszar w Gminie Nowa Dęba uznano obszar rewitalizacji, dla którego opracowano niniejszy GPR. <i>W ramach Strategii określono 5 projektów strategicznych, a więc takich, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zmniejszą bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał. Projekty te mają charakter zintegrowany – dotyczą wielu sfer i różnych interesariuszy, zarówno w grupie realizatorów, jak i w grupie docelowej.</i>

		Niektóre z projektów będą realizowane na obszarze rewitalizacji, a wśród nich jest projekt nr 1 <i>Nowa Dęba miastem dostępnym, funkcjonalnym i kompaktowym</i> wraz z zakresem rzeczowym, obejmujący m.in. „rozwój funkcji miastotwórczych, realizację założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, czy także modernizacja istniejącej infrastruktury instytucji kultury”. Kolejnym jest projekt nr 3 <i>Poprawa i rozwój usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia i uczenia się przez całe życie</i> , który swoim zakresem obejmuje m.in. „inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną istniejących budynków szkolnych wraz z wyposażeniem w nowoczesny sprzęt ICT i materiały dydaktyczne. Projekt nr 4 <i>Poprawa efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</i> swoim zakresem obejmuje m.in. „poprawę efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych”.
11.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowa Dęba	Miasto Nowa Dęba posiada Studium (SUiKZP) przyjęte Uchwałą nr XLVII/355/2002 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 15 kwietnia 2002 r. wraz ze zmianą – Etap I, przyjętą przez Radę Miejską w Nowej Dębie Uchwałą nr II/5/2014 z dnia 30 grudnia 2014 r. Założenia GPR są zgodne z celami SUiKZP, w szczególności z następującymi: I. <i>Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, a w tym jako cele:</i> • <i>prowadzenie polityki gospodarczej,</i> • <i>zabezpieczenie terenów pod inwestycje.</i> II. <i>Pobudzenie aktywności gospodarczej poprzez realizację celów, którymi są:</i> • <i>stworzenie szerokiej oferty edukacyjnej oraz upowszechnienie idei przedsiębiorczości,</i> • <i>rozwój instytucji otoczenia biznesu,</i> • <i>przygotowanie systemu informacji i lokalnej oferty gospodarczej.</i> III. <i>Działania proekologiczne, w tym cele dotyczące:</i> • <i>edukacji ekologicznej,</i> • <i>zintegrowanego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami.</i> GPR kładzie nacisk na rozwój miasta, aby stało się miejscem lokalnych przestrzeni publicznych, które będą pełnić funkcję przyjaznego i bezpiecznego miejsca spotkań mieszkańców, zapewniając integrację lokalnej społeczności, natomiast w pobliżu będą zlokalizowane najważniejsze funkcje administracyjne, usługowe, oświatowe itp.
12.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Dęba	Studium Gminy Nowa Dęba przyjęte przez Radę Miejską w Nowej Dębie Uchwałą nr XLVII/354/2002 z dnia 15 kwietnia 2002 r. wraz ze zmianą: • <i>przyjętą przez Radę Miejską w Nowej Dębie Uchwałą nr XIV/111/2011 z dnia 23.11.2011 r.,</i> • <i>przyjętą przez Radę Miejską w Nowej Dębie Uchwałą nr XII/108/2015 z dnia 30 września 2015 r.</i> • <i>przyjętą przez Radę Miejską w Nowej Dębie Uchwałą nr XXII/194/2020 z dnia 29.05.2020 r.</i> Do najważniejszych strategicznych celów rozwoju gospodarczego gminy należą: • <i>Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w Gminie Nowa Dęba, w tym:</i> - <i>Program 1: Prowadzenie odpowiedniej polityki progospodarczej w gminie.</i> • <i>Zabezpieczenie terenów pod inwestycje, w tym:</i> - <i>Program 1: Realizacja „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Nowa Dęba”,</i> - <i>Program 2: Stworzenie bazy danych inwestycyjnych.</i> • <i>Promocja gminy Nowa Dęba, jako cele szczegółowe określa się</i>

		<i>promowanie lokalnych przedsięwzięć gospodarczych, a w tym:</i> - <i>Program 1: Organizacja imprez prezentujących osiągnięcia lokalnego biznesu,</i> - <i>Program 2: Prezentacja lokalnej oferty gospodarczej.</i> • <i>Tworzenie wizerunku gminy jako miejsca do robienia interesów w tym:</i> - <i>Program 1: Opracowanie programu promocji walorów gminy zawierającego ofertę gospodarczą i środowiskową na rzecz inwestorów.</i> • <i>Stworzenie systemu komunikacji społecznej.</i> • <i>Działania proekologiczne.</i> W niniejszym dokumencie oraz w Studium kładzie się nacisk na tworzenie dodatkowej przestrzeni do aktywizacji publicznej, społecznej i gospodarczej dla mieszkańców całej gminy.
13.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Nowa Dęba na lata 2021–2027	Wizja zawarta w Strategii brzmi: <i>Gmina Nowa Dęba w oparciu o znajomość społeczności lokalnej oraz posiadane zasoby oferuje największej jakości usługi społeczne, a także w najbardziej efektywny i innowacyjny sposób pragnie zaspokajać potrzeby mieszkańców.</i> Poniżej przedstawiono cele strategiczne wskazane w Strategii: • <i>Cel strategiczny nr 1 Komplementarny i efektywny system wspierania rodziny;</i> • <i>Cel strategiczny nr 2 Utworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;</i> • <i>Cel strategiczny nr 3 Podejmowanie działań z obszaru profilaktyki zdrowotnej, a także doskonalenie systemu wspierającego dla osób uzależnionych i ich rodzin;</i> • <i>Cel strategiczny nr 4 Wielowymiarowe oraz kompletne wsparcie dla osób dotkniętych przemocą;</i> • <i>Cel strategiczny nr 5 Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych;</i> • <i>Cel strategiczny nr 6 Niwelowanie wykluczenia społecznego osób zagrożonych ubóstwem;</i> • <i>Cel strategiczny nr 7 Poprawa jakości funkcjonowania społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi.</i> Do najbardziej komplementarnych kierunków działań GPR z zapisami Strategii należy: Kierunek działania 1.1: <i>Poprawa standardów i dostępności usług społecznych;</i> Kierunek działania 1.2: <i>Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego;</i> Kierunek działania 2.1: <i>Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej;</i> Kierunek działania 2.2: <i>Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost ich dochodów.</i>
14.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025	Głównym celem Programu jest: <i>ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.</i> Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą m.in. na integrację społeczną i zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększanie współpracy międzysektorowej, w tym wspieranie organizacji pozarządowych, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu, co w dużej mierze przyczynić się może do osiągnięcia celów założonych w Programie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategicznych i planistycznych

Strategia Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030 wskazuje, że głównym problemem na terenie gminy jest „niezadowalająca jakość i dostępność usług publicznych oraz niewystraczający poziom dochodów mieszkańców”, czego skutkami są: mała liczba istniejących i nowo rejestrowanych przedsiębiorstw, spadek liczby mieszkańców, wysoka migracja, niska aktywność społeczna, brak tożsamości lokalnej, wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, niskie dochody własne gminy stanowiące dochody od osób fizycznych, a także obniżona jakość życia mieszkańców⁸. Obszar rewitalizacji, ze względu na występowanie na nim czynników o różnym charakterze, które powodują sytuację kryzysową, a także ze względu na jego potencjał rozwojowy i znaczenie dla całej gminy, został wskazany w *Strategia Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* jako obszar strategicznej interwencji kluczowy dla gminy. W Strategii określono 6 celów operacyjnych:

- 1.1. Rozwój funkcji miastotwórczych Nowej Dęby;
- 1.2. Wspieranie przedsiębiorczości;
- 2.1. Wspieranie aktywności lokalnej;
- 2.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych;
- 3.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska naturalnego;
- 3.2. Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych.

Realizacja celów przyczyni się do osiągnięcia stanu określonego w wizji przedstawionej w Strategii, tj. *Gmina Nowa Dęba atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym z silnym ośrodkiem miejskim wykorzystującym potencjał jednostki wojskowej*. Założenia GPR wpisują się w tę wizję oraz we wszystkie wskazane powyżej cele, przy czym najbardziej spójne ze sobą są:

- cel szczegółowy Strategii 1.2. *Wspieranie przedsiębiorczości* jest spójny z kierunkiem działania 2.2. *Rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost ich dochodów*;
- cel szczegółowy Strategii 2.1. *Wspieranie aktywności lokalnej* jest spójny z kierunkiem działania 2.1. *Rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej*;
- cel szczegółowy Strategii 2.2. *Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych* jest spójny z kierunkiem działania 1.1. *Poprawa standardów i dostępności usług społecznych* oraz kierunkiem działania 1.2. *Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego*;

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030, s. 21.

- cel szczegółowy Strategii 3.1. *Poprawa jakości i ochrona środowiska naturalnego* jest spójny z kierunkiem działania 1.2. *Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego*;
- cel szczegółowy Strategii 3.2. *Tworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych* jest spójny z kierunkiem działania 1.2. *Poprawa spójności przestrzeni i jakości usług komunalnych, w tym ochrona środowiska naturalnego*.

Ponadto w zawartej w Strategii analizie SWOT przedstawiono najistotniejsze problemy (słabe strony), które są uzasadnieniem dla potrzeby przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych wpisujących się w ww. kierunki⁹:

- malejąca liczba ludności wynikająca z ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji;
- mała liczba istniejących i niewystarczająca liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych;
- mała ilość nowych budynków mieszkalnych;
- niskie zarobki mieszkańców;
- brak atrakcyjnych ofert pracy;
- mała liczba alternatywnych dla przemysłu miejsc pracy;
- niewystarczająca przedsiębiorczość i aktywność społeczna mieszkańców;
- niewystarczająca jakość i dostępność opieki żłobkowej i przedszkolnej;
- niewystarczająca jakość i dostępność usług dla osób starszych;
- brak przywiązania do gminy jako miejsca zamieszkania.

Niniejszy dokument, zgodnie z powyższym, jest spójny z założeniami Strategii.

*Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Nowa Dęba na lata 2021–2027*¹⁰ jest dokumentem, który wyznacza najważniejsze kierunki działań mających za zadanie doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy Nowa Dęba. Strategia wskazuje obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także planowane rezultaty. W Strategii tej przeprowadzono analizę SWOT w zakresie polityki społecznej w Gminie Nowa Dęba, w której wskazano, że słabymi stronami są, m.in.:¹¹

- spadek liczby ludności i ujemny przyrost naturalny;

⁹ *Strategia Rozwoju Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030*, str. 21.

¹⁰ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Nowa Dęba na lata 2021–2027* przyjęta Uchwałą Nr XXXV/310/2021 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 28 kwietnia 2021 r.

¹¹ jw., s. 77–78.

- gorsze wyniki egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do wyników powiatowych i wojewódzkich,
- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- stosunkowo wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności;
- wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz bezrobocia;
- brak rodzin wspierających;
- brak punktu konsultacyjno-informacyjnego;
- brak placówek wsparcia dziennego.

W kontekście planowanej rewitalizacji szczególnie istotnymi elementami założeń Strategii są:¹²

- I. Cel strategiczny nr 1 *Komplementarny i efektywny system wspierania rodziny:*
 - Cel operacyjny nr 1 *Poprawa funkcjonowania rodzin poprzez podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów;*
 - Cel operacyjny nr 2 *Poprawa funkcjonowania intrapsychnicznego i interpersonalnego dzieci i młodzieży.*
- II. Cel strategiczny nr 2 *Utworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami:*
 - Cel operacyjny nr 1 *Prowadzenie działań na rzecz wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów;*
 - Cel operacyjny nr 2 *Aktywizacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych, a także kształtowanie pozytywnych postaw mieszkańców Gminy wobec tych osób.*
- III. Cel strategiczny nr 3 *Podjęcie działań z obszaru profilaktyki zdrowotnej, a także doskonalenie systemu wspierającego dla osób uzależnionych i ich rodzin:*
 - Cel operacyjny nr 1 *Ulepszenie systemu wspierającego osoby uzależnione i ich rodziny;*
 - Cel operacyjny nr 2 *Zwiększenie świadomości społecznej dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia oraz opóźnienie inicjacji alkoholowej;*
 - Cel operacyjny nr 3 *Promowanie odpowiednich postaw wśród mieszkańców Gminy w zakresie zażywania substancji psychoaktywnych.*

¹² jw., s. 81–93.

- IV. Cel strategiczny nr 4 *Wielowymiarowe oraz kompletne wsparcie dla osób dotkniętych przemocą:*
- Cel operacyjny nr 1 *Zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz ulepszenie istniejącego systemu wsparcia;*
 - Cel operacyjny nr 2 *Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców Gminy w zakresie przemocy w rodzinie.*
- V. Cel strategiczny nr 5 *Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych:*
- Cel operacyjny nr 1 *Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.*
- VI. Cel strategiczny nr 6 *Niwelowanie wykluczenia społecznego osób zagrożonych ubóstwem:*
- Cel operacyjny nr 1 *Polepszenie sytuacji materialno-bytowej osób i rodzin zamieszkujących Gminę.*
- VII. Cel strategiczny nr 7 *Poprawa jakości funkcjonowania społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi:*
- Cel operacyjny nr 1 *Podniesienie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zwiększenie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.*

W związku z powyższym ww. dokument zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. Realizacja Strategii przyczyni się do polepszenia jakości życia mieszkańców Gminy Nowa Dęba, w szczególności wykluczonych społecznie oraz zagrożonych marginalizacją, doprowadzając do integracji społecznej (w tym międzypokoleniowej) na terenie gminy, w tym również na obszarze rewitalizacji, cechującym się szczególnym nasileniem sytuacji kryzysowej.

4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* obejmują projekty podstawowe (wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych) oraz projekty zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawiono w tabeli 18.

Tabela 18 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (w mln zł)	Środki publiczne (w mln zł)			Środki prywatne (w mln zł)	Środki z innych źródeł (w mln zł)
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS+, FS)	Krajowe środki publiczne		
PROJEKTY PODSTAWOWE							
1.	Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych	10,0	2,0	7,5	0,4	0,1	-
2.	Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców	22,0	4,4	12,0	5,0	0,5	0,1
3.	Zagospodarowanie i adaptacja terenów rekreacyjno-wypoczynkowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców	5,0	1,0	3,5	0,5	-	-
4.	Lepsze kompetencje – lepsza praca	2,0	0,4	1,5	0,1	-	-
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE							
1.	Utworzenie miejsca pielęgnującego dziedzictwo kulturowe w Nowej Dębie	10,0	1,5	8,0	-	0,5	-
2.	Modernizacja kanalizacji deszczowej w Nowej Dębie	15,0	3,0	12,0	-	-	-
3.	Modernizacja układu komunikacyjnego ułatwiająca transport i komunikację wewnętrzną oraz zewnętrzną w Nowej Dębie	10,0	4,0	4,3	1,5	0,2	-
4.	Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	1,5	0,3	1,0	0,1	0,1	-
5.	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców obszaru rewitalizacji	2,0	0,4	1,4	0,1	0,1	-

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

6.	Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji	2,0	0,4	1,4	0,2	-	-
7.	Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej w Nowej Dębie	2,0	0,4	1,5	-	0,1	-
PROJEKTY PODSTAWOWE – SUMA		39,0	7,8	24,5	6,0	0,6	0,1
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE – SUMA		42,5	10,0	29,6	1,9	1,0	0,0
SUMA		81,5	17,8	54,1	7,9	1,6	0,1

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, który określa cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat. Stąd też ważnym elementem decydującym o efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania to złożone przedsięwzięcie wymagające dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, która zmierza do pozyskiwania obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

W celu zagwarantowania konsekwentnego realizowania przyjętych postanowień zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne dla ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń niniejszego dokumentu jest Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba. Tą rolę będzie wykonywał przy pomocy pracowników Referatu Organizacyjnego, Referatu Inwestycji i Rozwoju oraz Referatu Finansowego Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba. To efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba. Jeśli zaistnieje potrzeba wsparcia merytorycznego ww. referatów i samodzielnego stanowiska, to wszyscy kierownicy i pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do udzielania niezbędnych informacji i podjęcia ścisłej współpracy. Warto dodać, że wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do komplementarności podejmowanych działań i spójności procedur dotyczących realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”).

W proces wdrażania, w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w miarę możliwości będą włączani także przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujący zaplanowane projekty. Ponadto Kierownik Referatu Organizacyjnego odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Burmistrzem, odpowiedzialnym za podejmowanie kluczowych decyzji

dotyczących procesu rewitalizacji. Zadania niezbędne do wdrażania niniejszego dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy. Stąd też nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. Każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy w ramach swoich kompetencji będzie wdrażała działania i elastycznie dostosowywała swoje zasoby osobowe do aktualnych potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrażane zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową uchwaloną przez Radę Miejską w Nowej Dębie oraz budżetami rocznymi. Zapewni to efektywną realizację zaplanowanych działań. Skarbnik Gminy zostanie włączony do zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych. Referat Organizacyjny będzie współpracował z Komitetem Rewitalizacji, który stanowi organ opiniotwórczo-doradczy Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba w zakresie rewitalizacji i współpracy z partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będzie odpowiedzialny także za obsługę techniczną i organizacyjną wspomnianego powyżej Komitetu.

Komitet Rewitalizacji: „stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta”¹³. Odpowiedzialny będzie za nadzór nad efektywnością i jakością realizowanych projektów oraz postępem w ich realizacji. Poprzez monitoring czuwał będzie nad osiągnięciem celów Gminnego Programu Rewitalizacji. Swoją funkcję będzie wykonywał poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

Realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będzie odbywać się w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, więc interesariusze rewitalizacji będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich) podczas korzystania z dofinansowania projektów środkami finansowymi pochodzącymi z UE. Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Podkarpacia na lata 2021–2027 będą wynikały z obowiązujących dokumentów programowych oraz aktualnych procedur konkursowych.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych wymaga współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Stąd też określenie zasad i sposobów

¹³ Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.).

współuczestnictwa interesariuszy jest elementem kluczowym, który nie tylko pozwoli osiągnąć zgodność podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ale także ograniczy występowanie konfliktów i minimalizację kosztów ich rozwiązywania. Stanowiąc będzie również podstawę tworzenia samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa podczas realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

- MERYTORYCZNYM – polegającym na wspólnym podejmowaniu decyzji, rozwiązywaniu problemów, opiniowaniu, realizowaniu, dotyczy przede wszystkim poziomu Komitetu Rewitalizacji;
- ORGANIZACYJNYM – dotyczącym angażowania specyficznych oraz unikalnych zasobów i kompetencji charakterystycznych dla danego sektora, a także wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- FINANSOWYM – opierającym się na współdziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

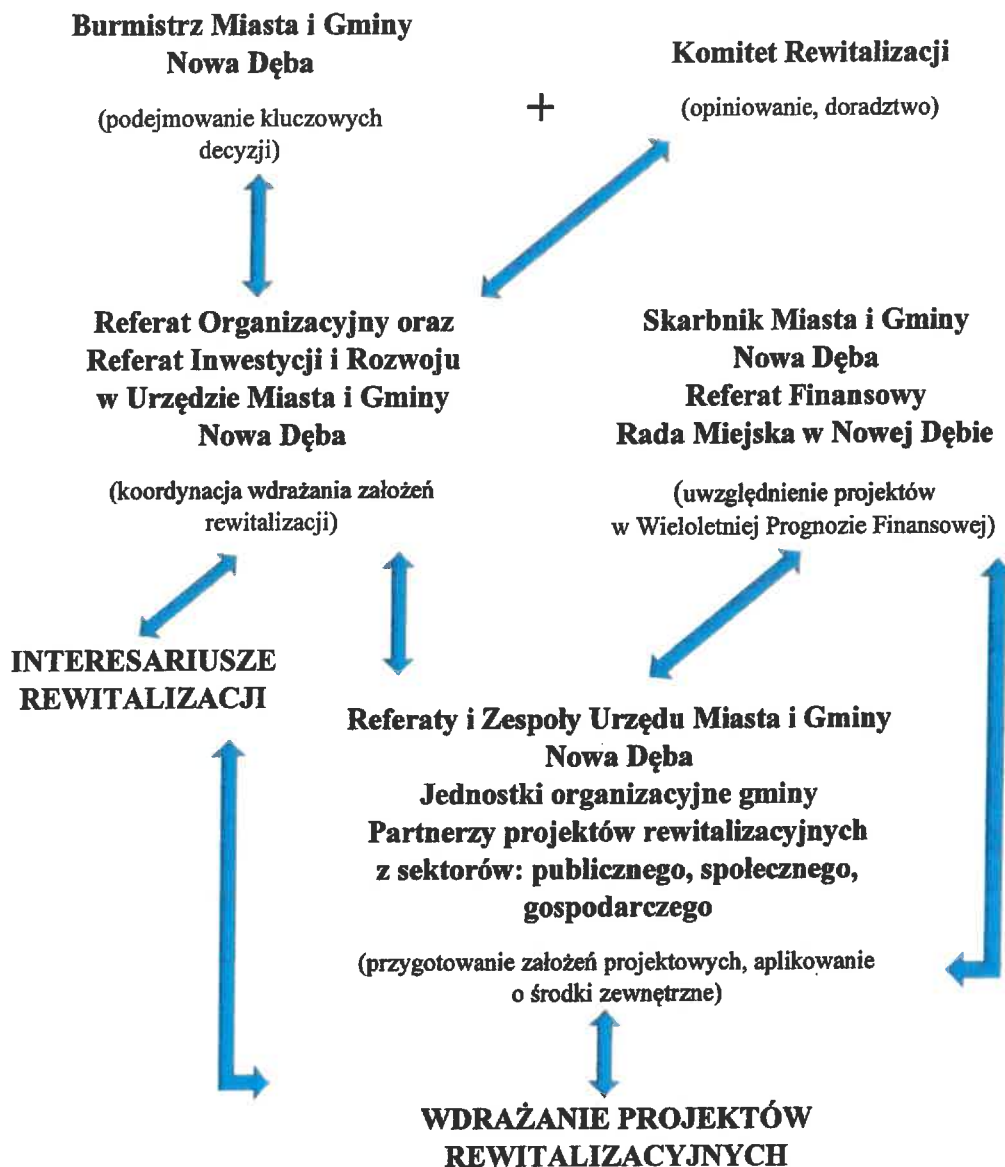
Partnerstwo trzech sektorów (publicznego, społecznego i gospodarczego) ma zrealizować wspólny cel, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej, aby poprawić jakość życia mieszkańców. Jednakże warto dodać, że ma ono także określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- respektowanie własnych potrzeb, możliwości oraz dążenie do osiągnięcia kompromisu;
- przejrzystość podejmowanych działań;
- otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma określone cele w postaci:

- wykorzystania potencjału różnych organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań kilkunastu wspólnych i spójnych projektów, które muszą być akceptowane i wspierane przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań poprzez zastosowanie nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Nowa Dęba

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Gminny Program Rewitalizacji, według założenia, będzie dokumentem na lata 2022–2030 i na ten czas będzie przypadał okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027.

Z uwagi na okres obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawiono w tabeli 19.

Tabela 19 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)								
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
PROJEKTY PODSTAWOWE										
1.	Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych									
2.	Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury na osiedlach mieszkaniowych szansą na lepsze życie mieszkańców									
3.	Zagospodarowanie i adaptacja terenów rekreacyjno-wypoczynkowych szansą na wzrost komfortu życia mieszkańców									
4.	Lepsze kompetencje – lepsza praca									
PROJEKTY UZUPELNIAJĄCE										
1.	Utworzenie miejsca pielęgnującego dziedzictwo kulturowe w Nowej Dębie									
2.	Modernizacja kanalizacji deszczowej miasta w Nowej Dębie									
3.	Modernizacja układu komunikacyjnego ułatwiająca transport i komunikację wewnętrzną oraz zewnętrzną w Nowej Dębie									
4.	Pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji									
5.	Integracja międzypokoleniowa mieszkańców obszaru rewitalizacji									
6.	Wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji									
7.	Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej w Nowej Dębie									

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Promocja dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest umożliwienie społeczności lokalnej udziału w procesie ich tworzenia i realizacji. Wymaga to zapewnienia skutecznej metody komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia.

Szeroka komunikacja jest niezbędna do powodzenia całego procesu rewitalizacji i ma służyć osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji. Podmiotami odpowiedzialnymi za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Referat Organizacyjny w Urzędzie Miasta i Gminy Nowa Dęba. Jego zadaniem jest zapewnienie powszechnego dostępu do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć. Ma on informować o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Ponadto do jego obowiązków należy także podjęcie działań służących wsparciu skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – aktualizacja informacji z zakresu rewitalizacji i projektów realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy (nowadeba.pl) oraz na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- inne środki promocji – plakaty, ulotki, zawiadomienia, zaproszenia, ogłoszenia parafialne.

Działania promujące mają mieć nie tylko zasięg lokalny, ale także regionalny. Mają być one skierowane do interesariuszy rewitalizacji, czyli:

- mieszkańców obszaru rewitalizacji, właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizowanym, w tym spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych i towarzystw budownictwa społecznego;
- mieszkańców gminy;
- podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych;
- jednostek organizacyjnych gminy;
- organów władzy publicznej;
- podmiotów realizujących na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem podejmowania działań promocyjnych dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy (mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, instytucji publicznych) mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych. Dodatkowo za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych odpowiadają także partnerzy realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, to ich promocja będzie odbywać się zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring, który zmierza do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, jak i zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitoring ma zapewnić zgodność realizacji postanowień ze wcześniejszymi zatwierdzonymi założeniami. Monitorowaniem będzie zajmować się Referat Inwestycji i Rozwoju Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie we współpracy z innymi referatami/ zespołami Urzędu, a także w drodze porozumienia m.in. z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnobrzegu oraz Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Nowej Dębie i Samorządowym Ośrodkiem Kultury w Nowej Dębie.

Monitoring polegać będzie na:

- systematycznym zbieraniu informacji;

- jakościowej i ilościowej analizie informacji na temat wdrażanych projektów oraz założonych celów dokumentu.

Monitoring odbywać się będzie na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez:

- poszczególne referaty/zespoły;
- jednostki organizacyjne gminy;
- instytucje zewnętrzne;
- podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań.

Referat Inwestycji i Rozwoju Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba będzie miał za zadanie:

- gromadzenie i analizowanie informacji w układzie zestawu wskaźników określonego dla celów i projektów;
- sporządzanie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu co 3 lata, przedstawianie sporządzonego dokumentu do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a po wyrażeniu pozytywnej opinii do zatwierdzenia przez Radę Miejską w Nowej Dębie;
- udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości: opublikowanie ich na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej i przekazywanie informacji zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Miejska w Nowej Dębie zobowiązana jest do analizowania postępów w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

- akceptację raportu/sprawozdania z postępu we wdrażaniu zapisów,
- uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Monitorowanie obejmować będzie rzeczowe oraz finansowe aspekty wdrażania dokumentu. Monitoring rzeczowy posłuży do pozyskania danych na temat aktualnego stanu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, a także umożliwi ocenę postępu i efektywności wdrażania jego głównych założeń. Mierzenie postępu będzie dokonywane za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zmian wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji. Zostały one wykorzystane na etapie diagnostycznym, żeby wyznaczyć

obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji. Stad też przedstawia one skalę i charakter zmian w aktualnej sytuacji oraz tendencjach zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 20).

Wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac nad realizacją GPR. Stan ich osiągnięcia będzie podawany cyklicznie co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2020 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie niniejszego dokumentu monitoring będzie przebiegał w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane te powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy. Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty/zespoły Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR, zobowiązane są do składania informacji okresowej do Referatu Organizacyjnego Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie. Taka procedura sprawozdawczości zakłada zarówno bieżący jak i ciągły przepływ aktualnych informacji. Pozwala to na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie ewentualnych problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR. Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania przedsięwzięć współfinansowanych środkami finansowymi z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania Instytucji Zarządzającej danym programem operacyjnym sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 20 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2020 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2020 r.)	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji (stan na 31.12.2030 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA						
Cel rewitalizacji 1. Usługi publiczne dostosowane do potrzeb i struktury wiekowej mieszkańców	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	88	96,9	Wartość powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturalną i turystyczną przypadającą na 100 mieszkańców	ha	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	0,75	5,3	Wartość co najmniej 1,5 ha w 2030 r.
Cel rewitalizacji 2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	3,0	3,6	Wartość powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Liczba wyrejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	2,3	1,8	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem	%	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	14,9	16,2	Wartość nie mniej niż 15,5% w 2030 r.
	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	%	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	26,7	23,2	Wartość nie więcej niż 24,5% w 2030 r.
	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób	-	Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	-0,4	-0,21	Wartość korzystniejsza niż średnia dla gminy w 2030 r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

		WSKAŹNIKI PRODUKTU					
Projekty/Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba	0	1		
	Liczba uruchomionych usług on-line	szt.		0	2		
	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km		0	0,35		
	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km		0	0,35		
	Powierzchnia objęta rewitalizacją	km ²		0	3,21		
	Długość nowych lub przebudowanych deptaków	km		0	0,34		
	Powierzchnia nowych / zmodernizowanych parkingów	m ²		0	900		
	Długość wyremontowanych tras widokowych	km		0	1,2		
	Długość oznaczonych ścieżek edukacyjnych	km		0	0,5		
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	os.		0	40		
				WSKAŹNIKI REZULTATU			
	Roczna liczba użytkowników nowych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy /rok		Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miasta i	0	6000	
Odsetek mieszkańców korzystających z e-usług	%	0	35				

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030

Ludność przyłączona do ulepszonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	os.	Gminy Nowa Dęba	0	4500
Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	os.		0	4500
Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej infrastruktury	os.		0	4500
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	os.		0	35

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą. Oznacza to, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów czy wykreowania nowych projektów będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Konkretni ich odbiorcy i dokładny ich zakres determinowane będą:

- aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy;
- potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru;
- poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania,
- możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, niniejszy dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w niniejszym programie. Ocena ta będzie dokonywana przez Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba, przy pomocy pracowników Referatu Organizacyjnego i Referatu Inwestycji i Rozwoju Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu. Ocena sporządzona przez Burmistrza będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz zostanie opublikowana na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Istnieje także możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej w Nowej Dębie z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego wspomniana powyżej opinia. Do Rady Miejskiej jako instytucji kontrolnej i uchwałodawczej będzie należeć analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu oraz jego aktualizację. Do jej zadań należy podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. Zmiana dokonywana będzie w trybie w jakim program był uchwalony. Jeśli nie będzie dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji, to nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak też postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji).

Jeśli w wyniku przeprowadzonej oceny zostanie stwierdzone osiągnięcie celów dokumentu, to Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Celem przeprowadzanej ewaluacji jest identyfikacja i ewentualna poprawa jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w stosunku do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji, z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Istotą ewaluacji jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. **SKUTECZNOŚĆ** (ang. effectiveness) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania;
2. **EFEKTYWNOŚĆ** (ang. efficiency) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów;
3. **UŻYTECZNOŚĆ** (ang. utility) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej;
4. **TRAFNOŚĆ** (ang. relevance) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb w odniesieniu do obszaru rewitalizacji;
5. **TRWAŁOŚĆ** (ang. sustainability) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) **ex-ante** (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) **on-going** (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Referat Organizacyjny Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji GPR co najmniej raz na 3 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) **mid-term** (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;

4) ex-post (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Celem takiego podejścia jest podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych, a także gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Realizuje ono także zasadę partnerstwa wynikającą z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Polega ona na włączeniu szerokiego grona partnerów (m.in.: lokalnych społeczności, przedsiębiorców, ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz prowadzenia konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, w tym z podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Kluczowymi interesariuszami rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji;
- spółdzielnie mieszkaniowe;
- właściciele, użytkownicy wieczystości;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną;
- organizacje pozarządowe;
- grupy nieformalne;

- podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, które obejmują nie tylko informowanie, ale także opracowywanie, współdecydowanie, konsultowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowe (m.in. ankieta on-line) czy inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez fiszki projektową). Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawiono w tabeli 21.

Tabela 21 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy i narzędzia partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: – analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; – analiza jakościowa potencjałów; – delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 26.10–22.11.2021 r. dotyczącego sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. 2. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odbyły się w dniach 04.02–7.03.2022 r. (powiadomienie co najmniej 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, w tym przypadku informację zamieszczono 15 dni wcześniej, tj. 20.01.2022 r.), w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba w godzinach pracy Urzędu; 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 24.02.2022 r. w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba przy ul. Rzeszowskiej 3; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Biurze Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, ul. Rzeszowska 3, 39-460 Nowa Dęba, w godzinach pracy Urzędu. Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy w Nowej Dębie oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Nowa Dęba, a także na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 11.03.2022 r. na stronie podmiotowej gminy

	i w BIP oraz na tablicy ogłoszeń urzędu informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem. 3. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji odbyły się w dniach 04.02–07.03.2022 r. (powiadomienie co najmniej 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, w tym przypadku informację zamieszczono 15 dni wcześniej tj. 20.01.2022 r.) w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, w godzinach pracy Urzędu; 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 24.02.2022 r. w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba przy ul. Rzeszowskiej 3; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w Biurze Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, ul. Rzeszowska 3, 39-460 Nowa Dęba, w godzinach pracy Urzędu. W trakcie konsultacji społecznych dotyczących uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi i/lub wnioski. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 11.03.2022 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu informacja podsumowująca ich przebieg. 4. Wizja lokalna ekspertów zewnętrznych w dniu 09.06.2022 r. w celu określenia potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. 5. Przeprowadzenie spotkania w dniu 09.06.2022 r. z Radnymi Rady Miejskiej w Nowej Dębie i Sołtysami – przedstawicielami mieszkańców gminy. Spotkania miały na celu przedstawienie wyników przeprowadzonej diagnozy, przybliżenie zagadnień związanych z rewitalizacją, określenie propozycji obszaru rewitalizacji, a także poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców (konsultowanie, współdecydowanie).
Sporządzenie <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030</i>: - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych	PROGRAMOWANIE 1. Przeprowadzenie otwartego naboru kandydatów na członków składu Komisji Rewitalizacji, zgodnie z procedurą zawartą w Regulaminie, w dniach 19.04–17.05.2022 r. (włącznie). Zgłoszenia kandydatów można było dokonać w następujących formach: - drogą elektroniczną w formie skanu; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie;

oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	- bezpośrednio do Biura Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, w godzinach pracy Urzędu. 2. Posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w dniu 09.06.2022 r. w Urzędzie Miasta i Gminy w Nowej Dębie w związku z opracowywanym Gminnym Programem Rewitalizacji w Nowej Dębie w celu wybrania Przewodniczącego i Zastępcy Komitetu i przekazania najważniejszych informacji na temat rewitalizacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska). 3. Przeprowadzenie naboru fiszek projektowych w dniach 03.12.2022–18.01.2023 r., umożliwiających zgłoszenie propozycji projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji: - drogą elektroniczną w formie skanu; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, w godzinach pracy Urzędu. 4. Konsultacje społeczne dokumentu w dniach 13.04–19.05.2023 r. oraz zbieranie uwag w następujących formach: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie; - bezpośrednio do Biura Obsługi Klienta (parter) w budynku Urzędu Miasta i Gminy Nowa Dęba, w godzinach pracy Urzędu. 5. Otwarte spotkanie konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 18.05.2023 r. w Urzędzie Miasta i Gminy Nowa Dęba, w sali nr 104.. Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz na tablicy informacyjnej Urzędu informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
Wdrażanie założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030</i>: - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.	1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z <i>Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2021–2027</i> (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079) (współrealizacja, inicjatywa lokalna). 2. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych (współrealizacja, inicjatywa lokalna). 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji (konsultowanie, debata, współdecydowanie, kontrola obywatelska). 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni (konsultowanie, debata, współdecydowanie, kontrola obywatelska). 5. Spacerki badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych (konsultowanie, debata, współdecydowanie, współrealizacja, kontrola obywatelska)

	6. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych) (współrealizacja, inicjatywa lokalna). 7. Wspólne podejmowanie decyzji/ kształtowanie przestrzeni/ rozwiązywanie problemów/ opiniowanie rozwiązań w trakcie cyklicznych spotkań Komitetu Rewitalizacji (konsultowanie, współdecydowanie, kontrola obywatelska). 8. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami, organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów (konsultowanie, debata, współdecydowanie, współrealizacja, inicjatywa lokalna i kontrola obywatelska). 9. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją (współrealizacja, inicjatywa lokalna).
MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
Ocena realizacji założeń <i>Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030</i>: – prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; – wykonanie ewaluacji założeń programowych; – aktualizacja dokumentu	1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej (kontrola obywatelska). 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych (konsultowanie, kontrola obywatelska). 3. Opracowanie ewaluacji mid-term i ex-post z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (kontrola obywatelska). 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji (współdecydowanie, kontrola obywatelska). 5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji (kontrola obywatelska).

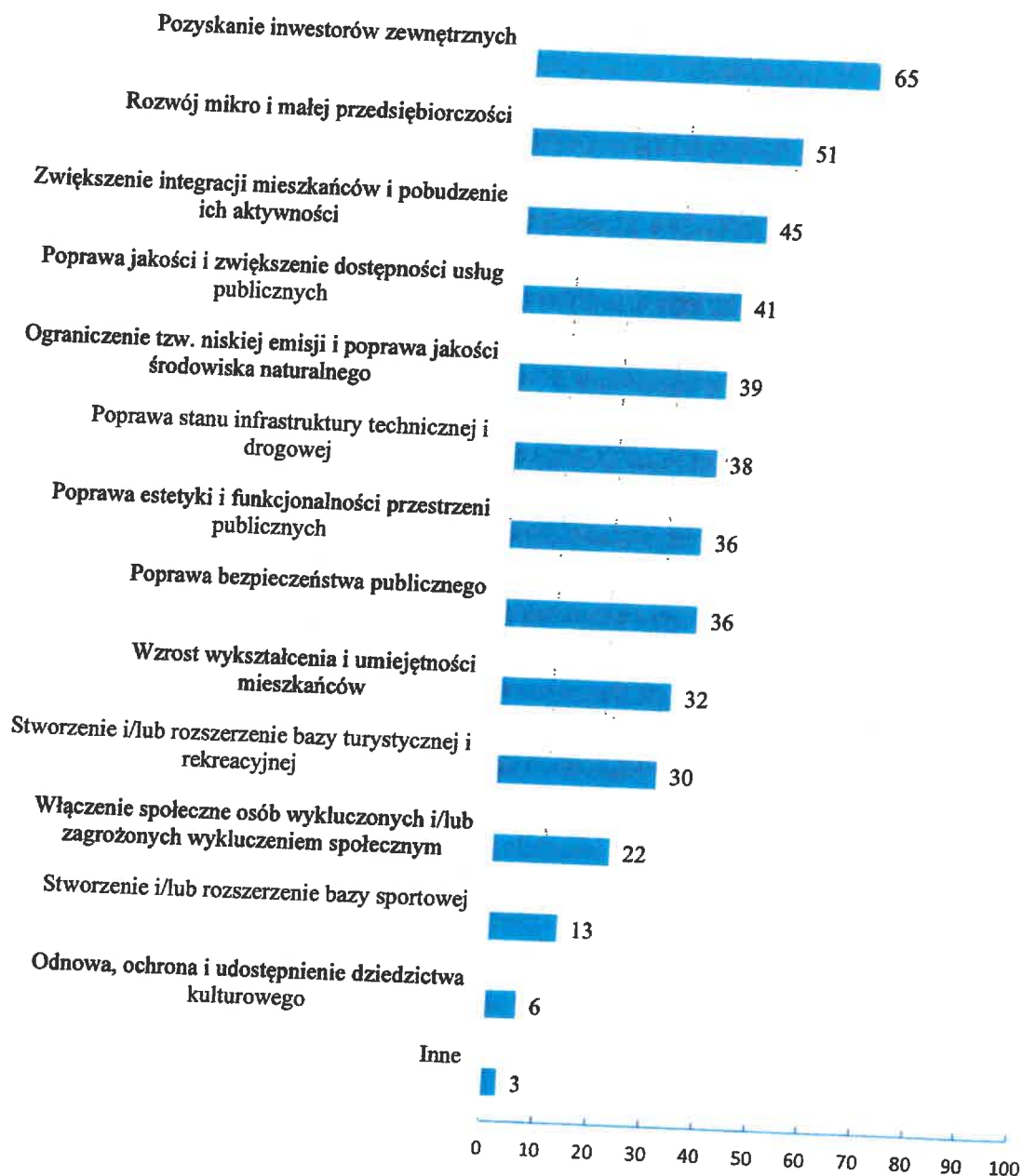
Źródło: Opracowanie własne

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji”.

Jedną z zastosowanych metod włączania interesariuszy w prace związane z opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji było przeprowadzenie badania ankietowego wśród mieszkańców. Ankietę można było wypełnić on-line za pośrednictwem strony internetowej (interankiety.pl) lub w wersji papierowej udostępnionej w Urzędzie Miasta i Gminy Nowa Dęba. Badanie ankietowe odbyło się w terminie 26.10–22.11.2021 r. Udział w ankiecie wzięło 69 osób. Celem przeprowadzonej ankiety było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów i lokalnych potencjałów, a także potrzeb i oczekiwań związanych z działaniami rewitalizacyjnymi. Formularz ankiety zawierał pytania dotyczące oceny sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. Na wykresie 9 przedstawiono odpowiedzi udzielone przez respondentów na pytanie: „Jakie pięć najważniejszych efektów, według Pana/Pani powinno zostać osiągniętych w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji”. Najczęściej udzielanymi odpowiedziami były: „pozyskanie inwestorów zewnętrznych”, „rozwój mikro i małej przedsiębiorczości”, „zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności”, „poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych”. Projekty podstawowe i uzupełniające zaplanowane w GPR przyczynią się do osiągnięcia efektów rewitalizacji wskazanych przez mieszkańców.

Wykres 9 Udzielane odpowiedzi na pytanie ankietowe „Jakie pięć najważniejszych efektów, według Pana/Pani powinno zostać osiągniętych w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji”

Dane podane w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego

Na etapie sporządzania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030*, zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy, powołany został Komitet Rewitalizacji, w skład którego wchodzi interesariusze rewitalizacji, tj. przedstawiciele

mieszkańców gminy (w tym obszaru rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. Pierwszym etapem procedury było uchwalenie przez Radę Miejską w Nowej Dębie *Uchwały Nr LI/418/2022 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem, stanowiącym Regulamin Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi przeprowadzonymi w dniach 04.02–07.03.2022 r. w następujących formach: zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego (dostarczanego drogą elektroniczną na podany adres e-mail, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miasta i Gminy w Nowej Dębie, bezpośrednio do Biura Obsługi Klienta (parter) w budynku ww. Urzędu, w godzinach pracy), otwartego spotkania konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji z zapewnieniem możliwości przedstawienia uwag, opinii i propozycji (w dniu 24.02.2022 r.) oraz zbierania uwag ustnych do protokołu w Biurze Obsługi Klienta (parter) w budynku ww. Urzędu, w godzinach pracy. Wszystkie dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Miasta i Gminy Nowa Dęba oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Nowa Dęba oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Powiadomienie o planowanych konsultacjach zamieszczone powinno być co najmniej 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, w tym przypadku informację zamieszczono 15 dni wcześniej, tj. 20.01.2022 r. Po podjęciu ww. uchwały przez Radę Miejską, na zasadach określonych w przyjętym Regulaminie Komitetu Rewitalizacji, ogłoszony został na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Nowej Dębie otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał w dniach 19.04–17.05.2022 r. Zgłoszeń kandydatów można było dokonać poprzez wypełnienie „Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji” oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur był Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji Zarządzeniem nr 837/2022 Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba z dnia 20 maja 2022 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczą Burmistrza w zakresie rewitalizacji. Zasady jego działania określa Regulamin

Komitetu Rewitalizacji, stanowiący załącznik do *Uchwały Nr LI/418/2022 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji*. Według zapisów niniejszego regulaminu: „komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Nowa Dęba”. Ponadto: „Komitet uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej w Nowej Dębie oraz zarządzeń Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Dęba związanych z rewitalizacją”.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dodatkowo przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47. ww. ustawy jest stwierdzenie, iż w efekcie realizacji przedsięwzięć, wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska. W niniejszym przypadku jest nim Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie w nadesłanym piśmie z dnia 15.05.2023 r., znak: WOOŚ.410.1.24.2023.AP.2, wyjaśnił, iż realizacja ustaleń *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszar Natura 2000, dlatego uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030*.

Gmina Nowa Dęba nie wystąpiła z wnioskiem do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego*

Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030. W piśmie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powołano się na art. 47 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgodnie z którym organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie. W związku z tym wystąpienie z wnioskiem do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie nie było wymagane.

Podsumowując należy podkreślić, że ze względu na specyfikę zadań wskazanych w *Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* i z uwagi na ich parametry nie będą one znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym dla ww. Programu nie było konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywaniu projektów konkretnych inwestycji, w przypadku, gdy zaistniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000, organ odpowiedzialny za realizację zadania podejmie odpowiednie kroki administracyjne.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.), Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Dęba po zakończeniu procesu konsultacji społecznych, tj. dnia 19.05.2023 r. wystąpił także o zaopiniowanie projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* przez instytucje zewnętrzne wymienione we wskazanym artykule ww. ustawy. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, Burmistrz wyznaczył 15-dniowy termin przedstawienia opinii, licząc od dnia doręczenia projektu dokumentu. Rejestr zbiorczego zestawienia opinii wraz ze zgłoszonymi w ich ramach uwagami i/lub propozycjami, a także rekomendacją do ich całościowego bądź częściowego wprowadzenia lub uzasadnieniem do ich nie wprowadzania, opublikowany został na stronie internetowej gminy oraz stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) na okres nie dłuższy niż 10 lat, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. Nie przewiduje się jej ustanowienia. Jednak możliwość ta pozostaje jako opcja, która może zostać zrealizowana, o ile wystąpią czynniki potwierdzające zasadność tej decyzji w kontekście optymalnego wykorzystania jej narzędzi.

6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

Na dzień sporządzania GPR w Gminie Nowa Dęba nie było uchwał, o których mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U. z 2022 r. poz. 172 z późn. zm.). W związku z powyższym nie są wymagane zmiany w polityce mieszkaniowej.

6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030* nie przewiduje się wprowadzania zmian w aktualnie obowiązującym dokumencie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Dęba przyjęte Uchwałą nr XLVII/354/2002 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 15 kwietnia 2002 r. wraz ze zmianami przyjętymi uchwałami Rady Miejskiej w Nowej Dębie: uchwałą nr XIV/111/2011 z dnia 23 listopada 2011 r., uchwałą nr XII/108/2015 z dnia 30 września 2015 r. oraz uchwałą nr XXII/194/2020 z dnia 29 maja 2020 r. Dla obszaru rewitalizacji obowiązuje także Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowa Dęba przyjęte Uchwałą Rady Miejskiej w Nowej Dębie Nr XLVII/355/2002 z dnia 15 kwietnia 2002 r. zmienione Uchwałą Rady Miejskiej w Nowej Dębie NR II/5/2014 z dnia 30.12.2014 r., Uchwałą Nr LXII/521/2022 z dnia 29 listopada 2022 r., w którym nie przewiduje się wprowadzania zmian.

W części wyznaczonego obszaru rewitalizacji obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała nr LI/389/98 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy ul. Leśnej w Nowej Dębie;
- Uchwała nr XIV/83/03 w sprawie zmiany nr 1 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy ul. Leśnej w Nowej Dębie;
- Uchwała nr XIV/84/03 w sprawie zmiany nr 2 miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy ul. Leśnej w Nowej Dębie;
- Uchwała nr VI/54/2015 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 30 kwietnia 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany nr 3 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego przy ul. Leśnej w Nowej Dębie;
- Uchwała nr XI/107/2015 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nowa Dęba-1 obejmującego obszar położony w centrum miasta, pomiędzy potokiem Bystrzyk a ul. J. Korczaka i ul. ks. H. Łagockiego;
- Uchwała nr LXII/522/2022 Rady Miejskiej w Nowej Dębie z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nowa Dęba przy ul. Szkolnej.

W związku z realizacją założeń Gminnego Programu Rewitalizacji nie są wymagane zmiany w ww. dokumentach. Nie przewiduje się także konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.).

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Nowa Dęba.....	20
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba	20
Mapa 3 Lokalizacja organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji.....	33

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba.....	17
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji ..	21
Schemat 3 Misja i wizja dla obszaru rewitalizacji w Gminie Nowa Dęba	43
Schemat 4 Cele rewitalizacji i kierunki działań w Gminie Nowa Dęba	45
Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Nowa Dęba	92

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Nowa Dęba w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.....	14
Tabela 2 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba w latach 2016–2021	24
Tabela 3 Wskaźniki opisujące sytuację na rynku pracy na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020 oraz porównanie ich wartości dla obszaru rewitalizacji w 2020 r. ze średnimi wartościami dla gminy, województwa i Polski	28
Tabela 4 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020 – porównanie ze średnią dla gminy w 2020 r.....	30
Tabela 5 Średnie % wyniki z egzaminu w 8 klasie szkoły podstawowej w 2021 r. – porównanie szkół z obszaru rewitalizacji, gminy, powiatu i województwa	32
Tabela 6 Legenda do mapy 3 – spis organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji....	34
Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nowa Dęba	39

Tabela 8 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk.....	46
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 1	47
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 2	49
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 3	51
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 4	53
Tabela 13 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych.....	55
Tabela 14 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	57
Tabela 15 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi.....	63
Tabela 16 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Nowa Dęba.....	67
Tabela 17 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych.....	72
Tabela 18 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030	87
Tabela 19 Harmonogram wdrażania dokumentu	93
Tabela 20 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Nowa Dęba na lata 2022–2030	98
Tabela 21 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji	104

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020	24
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2020 r. – porównanie obszaru	25
Wykres 3 Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego) na obszarze rewitalizacji w latach 2016–2020	26

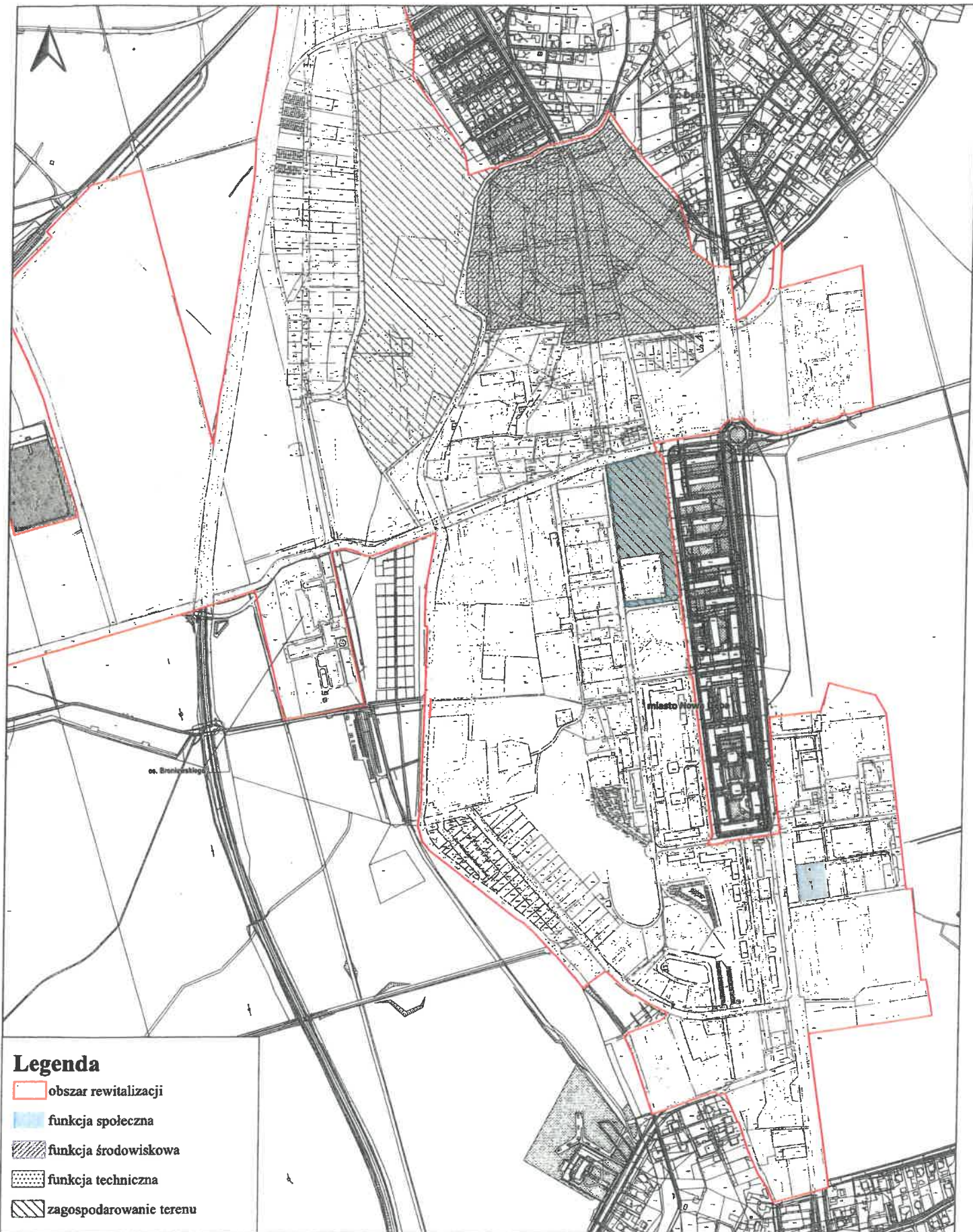
Wykres 4 Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego) w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej dla gminy, powiatu i województwa	26
Wykres 5 Saldo migracji w przeliczeniu na 100 osób w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji (Miasto Nowa Dęba i Os. Broniewskiego) do średniej dla gminy (łącznie obszar miejski i wiejski), powiatu, województwa i kraju.....	27
Wykres 6 Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej dla gminy, powiatu, województwa i kraju.....	27
Wykres 7 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w latach 2016–2020	31
Wykres 8 Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2020 r. – porównanie obszaru rewitalizacji i Gminy Nowa Dęba.....	31
Wykres 9 Udzielane odpowiedzi na pytanie ankietowe „Jakie pięć najważniejszych efektów, według Pana/Pani powinno zostać osiągniętych w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji”	109

Spis fotografii

Fotografia 1 Szpital Powiatowy w Nowej Dębie, widok z Parku Miejskiego	22
Fotografia 2 Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Medyczne w Nowej Dębie	23
Fotografia 3 Samorządowy Ośrodek Kultury w Nowej Dębie przy Placu mjr. Jana Gryczmana	23
Fotografia 4 Plac zabaw „Koziołek Matołek” w Parku Miejskim	33
Fotografia 5 Zalew w Nowej Dębie z pomostem.....	36
Fotografia 6 Plac zabaw i tereny przy Zalewie w Nowej Dębie	37

Załączniki

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno- przestrzennych obszaru rewitalizacji

Legenda

- obszar rewitalizacji
- funkcja społeczna
- funkcja środowiskowa
- funkcja techniczna
- zagospodarowanie terenu

GMINA NOWA DĘBA - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

OBSZAR REWITALIZACJI - GMINA NOWA DĘBA

skala 1:3000